

ELŐFIZETÉS

HELYBEN

Egy évre ..... 24 koronás
Egy hónapra ..... 2 koronás

VIDEKEN

Egy évre ..... 28 koronás
Egy hónapra ..... 2 k. 40 s

MÉRLETES

Harmadik polti sor egyzet 20 fillér
minden következőnél 16 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és környéki események
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 837.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

FŐKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, május 12.

Ujra áttörtük az orosz frontot.
(Visszavonul az orosz centrum is. — Csapataink átlépték a Sant)

Budapest. (Hivatalos). A főhadiszállás jelenté:

Utolsó két nap harcában csapataink Debicánál áttörték az orosz csatavonalat. Ennek folytán a Vistulától délre harcoló nagy orosz erők kénytelenek voltak gyorsan visszavonulni a Vistulára alsó folyása mögé.

Ezeknek az eseményeknek jelentőségét világosan mutatja az, hogy ma reggel jelentést kaptunk arról, hogy Orosz-Lengyelországban az ellenséges déli szárny visszavonul. A jól megerősített Nida arcvonalat ellenség tarthatatlannak ismerte fel és a lehető leggyorsabban kiüríti. A mint a gorlicei és jaslói siker a kárpáti arcvonalra is áttért, épp úgy befolyásolja József Ferdinánd Köherceg hadseregének tarnowi és debicai sikere az orosz-lengyelországi helyzetet.

Középgaliciában a mi csapataink és a német csapatok állandó sikeres harcok közepette követik a megvert orosz hadtestek romosait a San szakaszon, Tymow—Sanok irányában. Oroszoknak Sanoktól a vasút mentén nyugat felé mintegy három hadosztályiál megkísérelt ellentámadást az ellenség súlyos veszteségei mellett véresen visszavertük és földözést folytatjuk. A foglyok száma és a zsákmány napról-napra gyarapszik.

Erdős Kárpátokból előnyomult hadseregünk Baligródnál erős ellenséget visszavertek és elővédjeink Dworniknál átlépték a Sant. Orosz nyolcadik hadseregnek, a mely nagyjában Lupkow és Ussok között harcolt, tetemes része immár szintén vereséget szenvedett.

Délkelet-Galiciában az oroszok több szakaszon támadásba mentek át. Nagy erőknek Prathól északra Czernowitza irányában történt előretörését az országhatáron visszavertük és hatszázhusz foglyot ejtettünk, Horodenkától északra sikerült az ellenséges csapatoknak a Dayaszter déli partján lábukat megvetniük. Itt a harc még folyik, Hófar altábornagy, a veséskari főnök helyettese. (Ministerelnökség sajtóosztálya.)

Feltartóztatlanul haladunk előre
Galiciában.

Megvertük az ellentálo orosz seregeket.

Berlin. A nagy főhadiszállás jelenté:

Nyugati hadszíntér:

Yperntől keletre tovább haladtunk előre és öt géppuskát zsákmányoltunk. Lillétől délnyugatra franciák a Loreto-magaslat és Ablain és Larency helységei ellen folytatták támadásukat. Minden támadást visszavertünk. Itt ejtett foglyok száma nyolcszáz. Larency és Nieuville között franciák elfoglalt árkokat még birtokukban tartják. A harc itt még folyik.

Lillétől északnyugatra egy angol repülőgépet lelőttek.

Berry-au-Bacól délnyugatra csapataink tegnap a La Ville-au Boisól délre levő erődökben két egymás mögötti vonalból álló hadállást négyezer méter szélességben rohammal elfoglaltak, számos sebesültet foglyot ejtettek és két aknavetőt, valamint sok lövész zsákmányoltak. Flyreyltől északra és Bois-de-Pretreben ellenséges gyalogsági támadások ellenség jelentékeny veszteségei mellett megfúszultak.

Keleti hadszíntér:

Helyzet változatlan.

Délkeleti hadszíntér:

Oroszok tegnap Stobnica—Brzezauka szakasz mentén a Beozko—Boszozow vonalon, továbbá Ropayce (Debicától keletre) Vistula menti Saczuzin között Mackensen vezérezredes üldöző seregeit megakarták állítani. Elzen szárnyuk teljesen megfúszult. Ekte felé az oroszok harcvonalait sok helyen, különösen Beozkónál és Brzozow és Lutca között áttörtük, miután már délelőtt több orosz hadosztályt Sanoktól Beozko felé irányuló kétségbeesett támadása ellenség igen súlyos veszteségei mellett megfúszult. Az üldözést folytatjuk. Legfőbb hadi jelentőség. (Ministerelnökség sajtóosztálya.)

Olasz békeremények.

Arad, május 11.

Az olasz kormány még nem döntött az intervenció vagy a semlegeség nagy kérdése fölött. A döntés órájának közeledtével azonban, mint ha egyre erősebb lenne a reménység, hogy Olaszország a béke álláspontja mellett fog határozni és az entente minden csábítása ellenére se veti magát a háború örvényeibe.

Magának a döntésnek halogatásából, amint tekintélyes olasz sajtóorgánusok jelentik, az tűnik ki, hogy a békés megoldás lehetőségét és formáit keresik. Ha az olasz kormánynak ez az őszinte akarata, akkor ennek érvényesítésében mind erősebb támogatója az olasz néphangulat, az ország túlnyomó közvéleménye, amely egyre érthetőbben foglal állást a fegyveres beavatkozás, a szövetségesek megtámadása ellen.

Az utóbbi napokban ez a valódi néphangulat, úgy látszik, felülemelkedett azoknak a tüntetéseknek lármáján, amelyeket egyetemi diákok és az exaltált háborús-pártiak rendeztek. Az olasz munkásság mind erőteljesebben tiltakozik a háború ellen. A bevonuló tartalékosokból, a katonai fegyelem ellenére, zajos tüntetésekben tört ki ez a protestálás. Merloni, a szociáldemokrata-párt titkára pedig felhívja a képviselőket, hogy szessenek Rómába segítenek arról bizonyosságot, hogy az olasz nép túlnyomó többsége nem akar háborút.

A mindegyre jobban erősödő néphangulat mellett tekintélyes politikussok is szint vallanak a semlegeség fentartása mellett. Többen, közöttük egy volt miniszter, fölkeresték Bülow római német nagykövetet, hogy ezzel

a maguk semlegességi hajlandóságának adjanak kifejezést. Egyéb jelek is arra vallanak, hogy az olasz parlament tagjai között a békeszeretet tért nyert.

Ezeket a reményeket a valóságtól és a minden kétséget eloszlató döntéstől még sok választja el. Azonban ezek is bizonyítékok arra, hogy az entente minden bujtogatása, csábítása és pressziója ellenére Olaszországban nincsenek kisebbségben a józanok és a tisztán látók, akik egész lelkükkel azon vannak, hogy Itália ebbe a kalandos és reá nézve veszedelmes háborúba ne keveredjék.

Mit hozhatna ez a háború Olaszországra? A mellett, hogy részese lenne mindama borzalmaknak, szenvedéseknek és viszontagságoknak, amelyeknek eddig szemtanúja lehetett, nem nyerne a maga részére annyit, mint amennyit a béke politikája által elérhet. Lehet-e célja, feladata Olaszországnak, hogy a fiai vérért és életét a vásárra vigye, csak azért, hogy az oroszok és franciák szorongatott helyzetén ezzel enyhíteni próbáljon? S ha ezért várhatna is valami kárpótlást, fölrerne-e ez azzal az erkölcsi veszteséggel szemben, amely Itáliának a világtörténelem, az objektívül ítélő utókor szemében részül jutna, ha szövetségesét igaz ok, komoly érdek nélkül, fegyverrel megtámadná?

Olaszország a könnyen hevülő emberek hazája. Lehet, hogy ezeket az utcai tirádák és az izgató frázisok háborús hangulatba ugratják. De ugyanezek a hamar lobbanó emberek egész haragjukkal törnének mai szónokaik ellen, ha megtudnák, mi

háború és ha módjuk lenne tapasztalni, hogy milyen súlyos csalódást hozna az intervenció Olaszországra.

Ugy látszik, a felelősségüket átérző, mértékadó férfiak az olasz népet meg akarják óvni ezektől a súlyos és fájdalmas tapasztalatoktól. S ha eddig ezeknek és különösen a kormánynak helyzetét megnehezítették a háborúért üvöltő utcák, viszont most már támaszt találnak a vidéknek és különösen a jelentős parlamenti súlylyal bíró szociáldemokraták békét követelő állásfoglalásban.

Mialatt az entente el nem titkolt nyugtalansággal és aggodalommal várja és sürgeti Olaszország döntését, Németország és a monarchia nyugodtan néz annak elébe. Harotéri helyzetünk ma jobb, mint a kilenc hónapos háború bármely időszakában és ezt tudva, minden eshetőségnek önbizalmunk csökkenése nélkül nézhetünk elébe. Olaszország a maga sorsa fölött határoz a semlegesség vagy a beavatkozás döntő szavával. Ha mégis nagy örömmel fogadjuk a békés megoldásról jövő, biztató és komoly híreket, ez nemcsak azért van, mert ezáltal a kikerülhetetlenné vált vérontás megmarad eddigi medrében, de azért is, mert ha Olaszország a semlegesség mellett dönt, ezáltal ünnepiesen megpecsételtetik az, hogy a nemzeteknek egymással kötött szerződése ép oly szent és megmáshatatlant, mint az igaz férfiak becsületes fogadalma.

Ezerötszáz ember pusztult el a Lusitanián.

(Harcra tüzelik az Uniót Németország ellen. — Elküldi a Mauretaniát a Cunard a halál utra.)

Távirat tudósítás.

London—Páris, május 11.

Amerika felvilágosításra vár.

Newyork. Az amerikai angol sajtó nagy elkéseredése dacára az Egyesült Államok kormánya eddig a Lusitania ügyében semmiféle lépést nem tett, hanem előbb megvárja az ügyre vonatkozó pontos felvilágosításokat.

Dühösek a — londoni amerikaiak.

Kopenhága. A Londonból idős amerikaiak dühösen kifakadnak a németek ellen a Lusitania elsüllyesztésért. A londoni szállodákban sok amerikai van, akik a Lusitanián utazott rokonaikat várják. Ezek a washingtoni szenátorokhoz és Wilsonhoz táviratot intéztek, amelyben azt kívánják, hogy Amerika indítson azonnal háborút Németország ellen.

Mit nem remélnék a francia lapok!

Páris. A francia lapok diplomáciai akciót várnak az Egyesült Államok és Németország között. Egyes lapok azt írják, hogy azakitás fog bekövetkezni.

Gyászos kimutatás.

Amsterdam. A Lusitaniának hétszázharom utasát mentették meg. 1497 személy pusztult el a hajó elsüllyedésénél.

Legnagyobb német siker lenne, ha...

Paris. A Temps írja: A Lusitania elsüllyesztését a német buvárhajók legnagyobb sikerének mondanák, ha nem kellene megállapítani, hogy a torpedó csaknem két ezer emberéletet is talált.

Is azért is...

Kopenhága. A Cunard társaság hirdetményben teszi közzé, hogy május huszonegyedikén a menetrend szerint indulandó Fortuna helyett a Lusitania testvérhajója, Mauretania indul Liverpoolból Newyorkba. A hajó útvonalát szigorúan titokban tartják. Háromszázötven mértőföldnyire angol hadihajók fogják elkísérni a Mauretaniát.

Hetenként 2—3 páncélos csata-gép.

(A magyar repülőgépgyárak munkája. Wittmann Viktor utolsó írása.)

Wittmann Viktor a legkiválóbb magyar aviatikus, akinek tragikus haláláról ma megemlékeztünk, az utóbbi időben mint a Magyar Repülőgépgyár igazgatója, a hadiaviatika terén fejtett ki munkásságot. A hadi repülőgépek gyártásáról szól es a cikke, amely gyászos véletlenként éppen halála napján jelent meg.

Az osztrák-magyar hadsereg pilótáinak heroikus küzdelmeiből sok részlet került már a nyilvánosság elé, s mindenki tisztában van azszal, hogy a „levégő hőseinek”, a mint romantikusan nevezik őket, milyen fontos a szerepe a modern háborúban. Azt azonban még kevesen tudják, hogy a magyar repülőgépgyártás teljesen egyenrangú az osztrák repülőgépgyártással.

Két repülőgépgyárunk van, az egyik az aszói Lloyd-gyár, a másik pedig a Magyar Repülőgépgyár r. t., a melynek jelenleg a Váci-úton van a gyártelepe. Még a háború előtt alakult a Magyar Repülőgépgyár, de nagy fellendülését természetesen a háború adta meg. Igazgatójától kezdve az utolsó nap-azámosig magyar ennek a gyárnak minden alkalmazottja s a háború folyamán épült repülőgépek minden alkatrésze magyar ipari termék. Eddig hetenként két-három repülőgépet szállítottunk a hadseregnek s a hadvezetőség elismerését igazolja többek között az is, hogy legutóbb már a haditengerészettől hidroplánokra is kaptunk megrendelést.

A napról-napra növekvő szükséglet a gyár vezetését arra indította, hogy nagyobbítsa az üzemet s Albertfalván már épül is az új gyártelep, a mely júniusban kerül üzembe s a melyben 300 munkást foglalkoztatunk. A gyár a monarchia legnagyobb repülőgépgyára lesz.

A Magyar Repülőgépgyár gépei Lohner-rendszerű biplánok, a melyek a háború folyamán napról-napra felmerülő praktikus szükségletek figyelembevételével épülnek, úgy, hogy majdnem minden új gépünk jobb valamilyen részletjavítással az előbbinél. A haditengerészetnél és a hadseregnek körülbelül száz darab Lohner-biplánon végzik munkájukat a repülőszázadok pilótái és megfigyelői.

Repülőgépeink páncélozottak s gépfegyverrel, municióval és dróttalan táviróval vannak felszerelve. A páncélozás természetesen csak a fontosabb alkatrészeket, a motort és magát a pilótát és az utast védi. Hat-hétszáz kilométernyi akcióképességgel bír egy biplánunk, a melynek konstrukciója a lehetőség szerint a legbizalmasabb, legmegbízhatóbb.

Természetes, hogy a repülőgépek kvalitásától függ azoknak a szolgálatoknak a minősége is, a melyeket a repülők végezhetnek. A repülőgépekben ugyanolyan a főlénye Németországnak és Ausztria-Magyarországnak, mint a milyen például a bronzágyuk főlénye az er-tente acélágyai fölött. Az acélágyuknak vannak pillanatnyi előnyei. Messzebbre hordanak például, mint a mi bronzsörnyetégeink, — de a mieink tartósabbak, szilidabbak és könnyebben kezelhetők. Ugyanigy van a repülőgépek-nél is, hogy Lohnerbiplán élettartama legalább tízszer akkora, mint egy francia repülőgépé. E mellett a mi biplánjaink s a német repülőgépek teherbíróbbak, stabilabbak a francia és angol gépeknél. Jellemző az a tény is, hogy a Szerbiába küldött francia repülőgépek még akciójukban sem tudnak lépni s ha egyszer vagy kétszer merészkedett egy-egy francia-szerű gép magyar föld felé, háromszor méternél alacsonyabba soha sem repült. Ebben a magasságban pedig még a megfigyelés sem lehetséges.

Ugyanigy volt az orosz harotéren is. Az orosz repülőgépgyártás ugyanis a franciával ellenkező végletbe jutott. A mikor látták, hogy a német és osztrák-magyar repülőgépek jobbak a franciáknál, mert nehezebbek és szilárdabb konstrukciójuk, még nehezebb gépeket konstruáltak, mint mi. Ismeretesek Sikorszky orosz mérnök aeroplánjai, a melyek hat-tizenkét utasra készültek. Ezek a gépek azonban valósgos monstrumok, a melyek részben nehezen kezelhetők, részben pedig még a legnagyobb magasságban is biztos célpontot nyújtanak nagy terjedelmükkel az ellenfél tüzéségének.

Mi és a németek a legújabbban készülő aeroplánjainkkal elérjük Sikorszky célját, anélkül hogy a most készülő gépek az orosz gépek hátrányaival bírnának.

Eddig ugyanis, mint ismeretes, csak a bomba volt a támadó eszköze a repülőgépnek. A bombavetésnek pedig materiális haszna természetesen alig van, mert a dobás vonala igen bizonytalan, s mert csak igen kis körzetben hatásos. A gépfegyverek eddig szintén nem lehettek alkalmas támadóeszközök. Részben mert a repülőgép csak bizonyos magasságban dolgozhatott az ellenséges tüzelés miatt, részben pedig, mert az aeroplánra szerelt gépfegyverrel csak egy irányba lehetett lőni. Előre a szárnyak miatt nem lehetett, oldalt pedig a törzs miatt. Csak az egyik oldalon, lefelé volt használható a gépfegyver. Új aeroplánjainkon két utasnak és két megfigyelőnek, illetve gyors-tüzelő kezelőnek lesz helye, s a gyors-tüzelő minden irányban dolgozhatik, úgy hogy ezek a gépek már valósgos csatagépek lesznek, amelyeknek akcióképessége azzal is nagyobb, hogy a pilóták és utasok felváltva dolgozhatnak.

A hadi repülőgépek fejlődésének természetesen még ez is csak a legelejéhez tartozik. Beíthatatlan az az út, amelyet a repülőgépgyártás a legrövidebb idő alatt be fog futni. Egy bizonyos, hogy az aeroplán erőpróbája a mostani háború, s ha valaminek haszna van a mostan dúló rettenő vérontásból, úgy az aviatikának van elsősorban.

A magyar repülőgépgyártásnak szintén igen nagy hasznára van a háború. Megmutattuk, hogy — bár igazán nem várták tőlünk még szövetségeseink sem — itt is megálljuk a helyünket, itt is kivesszük a részünket a munkából, mint mindenütt a mostani súlyos és véres, minden erőt, tudást, tehetséget megpróbáló napok.

Egy pár katonai bocskor — ötven korona.

(Burdia Szilárd közvetítése. — Az aradi Kamara érdekes fölterjesztése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 11.

Jelentették ma, hogy Burdia Szilárd udvari tanácsos, Karánsebes város országgyűlési képviselője lemondott mandátumáról. Politikai körökben azt beszélték, hogy Burdia mindjárt a háboru elején a belügyminisztériumban szállítást eszközölt ki egy karánsebesi cég számára és a magyar kormány csak most jött ennek tudatára. Amikor pedig meggyőződtek róla, hogy Burdia csakugyan hadseregszállításokat eszközölt ki, Tisza István gróf miniszterelnök fel szólította a képviselőt, hogy mondjon le mandátumáról. Ugy értesülünk, hogy az aradi Kereskedelmi és Iparkamara egyik hivatalos felterjesztése is segítette nyomra vezetni Harkányi János báró kereskedelmi minisztert, illetve az ő útján a miniszterelnököt, mert a Kamarának az elője került egyik szállítási ügyben hivatkozni kellett arra a nagy szállítási megbízásra, amelyet egy karánsebesi pénzintézet a közös hadügyminisztériumból kapott.

Erre a feltűnést keltő ügyre vonatkozóan kérdést intéztünk Varjassy Lajos dr. kamarai titkárhoz, aki a következő érdekes nyilatkozattal tette az Aradi Közlönynek:

— Az idén január havában a kerületünkben lévő Hátaszeg város egyik pénzintézete és egy petrozeányi régi borkereskedő cég tulajdonosa a Kamara útján ajánlatot adott be a kereskedelmi minisztériumhoz a hadsereg számára szállítandó bocskorok készítése végett. Ajánlatukban arra hivatkoztak, hogy a hunyadmegyei szegény nép egy részét munkához akarják juttatni a bocskorkészítés révén. Mivel

szociális szempontból kíváncsi volt volna a szállítás elnyerése, pártolón terjesztettük fel az ajánlatokat a kereskedelmi miniszterhez. A miniszter azonban elutasította az ajánlatokat azzal az indoklással, hogy csak termelőket lehet megbízni ilyen szállítással és különben is a bocskorok ára a pályázatokban túl magas összeggel szerepelt. A Kamara a miniszteri leirat miatt igazolásra szólította fel a két ajánlattevőt az árakra vonatkozóan. A Kamarához beérkezett igazoló jelentésekben a két cég rámutatott arra, hogy az Első Karánsebesi Takarékpénztár direkt a hadügyminisztériumtól több százezer darab ilyen bocskorra kapott millió megrendelést és az árak háromszorosa magasabbak voltak az ő ajánlatukban foglalt egységáraknál. Az Első Karánsebesi Takarékpénztár ugyanis egy pár bocskorért ötven koronát kapott és harminc korona haszna volt rajta; emellett pedig még állítólag jelentékeny összegű előleget is kaptak a szállításban résztvevők a munkára. Az ezen adatokat tartalmazó igazoló jelentéseket a Kamara még februárban felterjesztette a kereskedelmi miniszterhez és így talán igaza van annak a hírnek, amely azt állítja, hogy a mi hivatalos felterjesztésünk, amely megbízható adatokat tartalmazott, szintén hozzájárult ahhoz, hogy a kormány mélyebben pillantson a karánsebesi hadseregszállítások kulcszái mögé.

Végül érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy Burdia Szilárd nem az Első Karánsebesi Takarékpénztárnak, hanem egy ottani egészen kis pénzintézetnek az igazgatósági tagja.

Akaszítófa humor egy angol sportlapban.

(Letoglalt hadi fogadások. — Nemzetközi turthírek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 11.

Az utóbbi időben érdekes hírek érkeztek az angol fogadási piacról. Így május 6-án azt jelentették az angol lapok, hogy a kormány a Lloydoknál az entente győzelmére és vereségére kötött fogadásokról értesülve, azokat elkobozta. Nem kevesebb, mint 110 millió shilling (140 millió korona) birtokához jutott ilyenformán az angol kormány. A „War-Sportsman”, egy 1915 április elseje óta megjelenő hadi turtilap igen érdekes fogadási és tréning híreket hoz a haroterekről. A véletlen kezünk közé juttatta a nevezett lap egyik május elsejéről keltezett számát. Ebből vettük az alább következő verseny-eredményeket és híreket:

Trial-Stakes.

Kisérleti verseny. Díj: Flandria, Táv: körülbelül 20 angol mérföld.

Első holtversenyben: György király Kanadai-ja, Mons. Joffre Revanche-a, Albert király Nebbiok-je.

Indultak még: German, Prussian, Bavaria, Saxon stb.

A verseny eleinte a várakozásnak megfelelőleg folyt. A start-jelzés egy harminc és feles mozsár dördülése után elsőnek György király ménje kapott lábra. A Langemarch-saroknál Kanadai már pár hossznyi tiszta vezetésre tett szert. Pár pillanatra úgy tűnt, hogy monieur Joffre és Albert király ismétlőinek képviselői nem bírják tartani a diktált iramot, de végül mégis kiderült, hogy Re-

vanche és Nebbiok méltó konkurrenciát Kanadainak. Pokoli tempóban érkezett a három mén az Ypern-osatornához, holtversenyt futva ki. A helyeket mind a németek foglalták el.

Hírek a tréning-telegekről.

Kitchenier tréner istállójának fiatal crack-jei sokatigéren fejlődnek. Az éves csikók minden kétségen felül ugyanolyan futó-képességgel fognak bírni, mint a kipróbált öreg hurocok.

A német tréning-telegekről nincs direkt értesülésünk, de hír szerint a németek nem szenvednek hiányt sem álló képességgel, sem gyorsasággal rendelkező klasszisokban.

Nikolajevics, az öreg mén, petrogradi sürgőnyjelentések szerint súlyosan letört. A petervari istállót egyébként is üldözi a pech. Rennenkampff és Dimitriev (apja Renegát, anyja Szófia) befutásték versenypályájukat.

A balsikerek dacára nem lanyhult az orosz Jockey-Club vállalkozási kedve. Tervbe vették ugyanis, hogy új versenypályát nyitnak még e hó folyamán Mitau—Riga—Petrograd között.

Az Ypern-díj (májusi kísérleti verseny) utolsó odaszalasztája: German 4., outsider-odas a többi.

A Dardanelák Stakes (akadályverseny) egyelőre halasztást szenved, mert a versenyből Bouvet, Gaulois, Irresistible, Ocean, Infexible és még számos benevezett töröltetett. Az angol lotót Gallipolin igen kedvezőtlen talajon tréningezik és így kondíciójuk sok kívánni valót hagy hátra.

A török versenyek manasálására Lump (azelőtt Limpus) admirálist szerződttették.

Budapestről jelentik a War-Sportsmannek: A magyar felivar-versenyek május 17-én kezdődnek Aiaon. Az ügétversenyszazon az Adván élénk látogatottság mellett már korábban megnyit, Leon Gambetta, a híres francia jelenlétével tüntette ki a versenyeket, de még a futamok közepette elhagyta a versenytér.

Kétszer hetenkint szünetel a huskimérés Aradon.

(Takarékoskodás a hussal. — Aremelés a kismészárosoknál.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 11.

Arad város közönsége elkészülhet arra, hogy a város tanácsa hetenként két napon eltiltja a huskimérést és ekként gondoskodik az állatállomány kíméléséről.

Nem öletszerűen és nem a bécsi példán felbuzdulva foglalkozott már ma a város husármegállapító bizottsága ezzel a kérdéssel, hanem a tények és viszonyok ereje kényszerítette rá. Ismeretes, hogy az állam által átengedett állat a hónap végén valószínűleg elfogy és a város tanácsának megbízásából Zubor Andor th. főjegyző igyekszik a jövő hónapokra a város hussszükségletét biztosítani. A jelek azt mutatják, hogy hussinség nem lesz, de a hussal még jobban kell takarékoskodnunk, mint a liszttel. A főjegyző már ma beszámolt néhány forrásról, ahol állatokat vásárolhat majd a város és a szakértők megbízást is kaptak, hogy tekintsék meg a jószágot.

— Azonban, ha tudunk is előjóságot kellő mennyiségben szerezni a közel jövőben, akkor is ügyelembe kell venni, hogy állatállományunk most van a legválóságosabb helyzetben, mert a tehénok most kímélendők és ezért nehezül meg a beszerzés. Azt javaslom, hogy keressük meg a Kereskedelmi és Iparkamarát, hívja össze a husiparosokat és tárgyaljon velük, vajjon nem lennének-e hajlandók egy héten kétszer szüneteltetni üzemiüket, mert a viszonyok úgy alakulnak, hogy a hus évezetét öt napra kell redukálni.

A bizottság Varjassy Lajos dr. kamarai titkár javaslatát fogadta el, aki azt kérte, hogy ezt a lépést halaszták el pár napra, mert akkor tisztázódik a helyzet. A tanács ugyanis ma sürgőnyzött Tisza István grófnak és megkérte, hogy támogassa a városnak azt a törekvését, hogy a jövőben is állami birtokról kapjon élőállatot. Ha ez a törekvés sikerrel jár, akkor a város megszabadul minden gondtól és mint-hogy a hussfogyasztás már most is csökkenik a magas árak következtében, könnyebb lesz a takarékoskodás formáját is megtalálni. A bizottság megárvá tette ezt az érvelést és megvárja, míg a földművelésügyi minisztériumból választ kap kérésére.

A kamara a huskioszorokmon kívül álló mészárosok ama kérelmét közvetítette a városhoz, hogy tekintettel az élőállatok árának emelkedésére, emelje fel a hussárakat. A bizottság ezt helyénvalónak találta és kimondotta, hogy a szegényhus ára a jövőben is 2 korona 40 fillér, a leveshus ára 2 korona 60 fillér helyett 2 korona 80 fillér, a peccsenyehus 2 korona 50 fillér helyett 3 korona 20 fillér legyen.

Habareger György bizottsági tag szavá tette, hogy a hatósági husszárak a mai viszonyok mellett, amikor nem adja olcsóbban a húst, mint a konzerveium többi tagja, felesleges, de különösen felesleges a drágán fizetett bevásárló, akinek nincs semmi dolga, mert a városnak házhos szállítják a jószágot. Varjassy Lajos polgármester ama kijelentése után, hogy a hatósági szék kérdése az ételmezési bizottság elé tartozik, a bevásárló pedig most a székálló teendőit végzi, a bizottság a felvetett érdekes kérdéssel nem foglalkozott.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Schubert műsor:

Szerda: „A piros ruhás hölgy” nagy operett.
Csütörtök: délután „Robinson Crusoe”. Énekes, látványos gyermekbohózat. Este: „A piros ruhás hölgy” nagy operett.

* A piros ruhás hölgy soha nem hallott szerzők „nagy” operettje a ma esti premieren télt házat vonzott. Az ismeretlen titokzatos című darabját sok várakozással fogadták a kíváncsian várta a „nagy” jelző beigazolását. Mindig izgató a színházbejárók előtt, ha nem a sablonos házi zenészek újra és újra visszatérő muzsikáját kell hallani s a kíváncsiság minden ismeretlen nevű szerző még nem hallott muzsikájából egy új Lehárt, Kálmánt remél. Ezért volt ma is ekkora érdeklődés. Budapest még nem adták (vagy nem is fogják adni) s így az aradi közönség akart részesülni Wittenberg Róbert első szerelmében. A szerzők német emberek s mint hű szövetségesek, darabjuk főszerepeit egy németnek, magyarnak és egy töröknek osztották ki. Kétségtelenül szimpatikus volt ezt a triót a színpadon így együtt látni, aminek valószínű oka megint a háború lehet. A németek eddig az operett irodalmat kevésbé kultiválták, sokkal komolyabb dolgokkal foglalkoztak, de mert a háborús operett irodalom olyan szegény, tehát a német ötlelesség és lelemenyesség operett librettót és muzsikát a német alapossággal produkál. Meg van benne minden, a mi egy jól sikerült operett kelléke, tömeghatások, tánc, sok, nagyon sok zene, szerelmes festő és humoros török, három tess grácia s egy ócska, kopott függöny, de hiányzik belőle az ötlet, a szellemesség, a ruganyosság, a mi feleleveníti a közönséget. Jó, sablonos minden — de így már oly sokat hallottunk és Wittenberg sem nem Lehár, sem nem Zerkovitz. A közönség azonban igen jól mulatott és szívesen tapsolta végig az estét. Pataky szép nangu, elegáns miss Piri, Járay tessén és stílussal játszott és énekelt, Barics pasája eredeti nagysikerű alakítás, Szabo Mili trissén, üdén táncolt, eleven, mozgékony volt. A társulat kihozott mindent, amit lehetett s az eredménnyel, a sok tapssal meg lehet elégedve. (W. K. dr.)

* A színház hírei. Berki Lili, a Népopera kiváló művésznője a heten ismét vendégszerepel az aradi színházban, Arad város közönsége, mely Berki Lilit, legutóbbi vendégszereplése alkalmával elhalmozta szeretetének minden jelével, bizonyára jóleső örömmel veszi hírül a kiváló művésznő újabb fellépéseit, aki most négy estén át lesz vendége az aradi színháznak, első fellépése pénteken folyó hó 14-én lesz. „A papa kedvence” nagy sikert aratott énekes bohózatban. Szombaton „Az erdőszleány” operett. Vasárnap este „A drótos tót” és hétfőn „A Leányvásár” operettek, fő női szerepeit játssza. A vendégszereplés a mostani leszállított rendes helyárok mellett tartatik meg, a jegyek mind a négy előadásra előre válthatók a színházi pénztárnál. — „A piros ruhás hölgy.” Szerdán és csütörtökön megismétli a társulat ezt a kiváló operettet, mely a tegnapi előadásban zajos sikert aratott. — „Robinson Crusoe”, látványos gyermek bohózat, tele énekkel, táncokkal, és sok tarkasággal, ami nemcsak a gyermekeknek, de a felnőtteknek kellemes szórakozást nyújt, csütörtökön délután 3 és fél órákor mérsékelt helyárral kerül színre először. A randkívül hatásos és mindvégig érdekes mulattató bohózat kiválóan elsőrangú szerep osztásban kerül színre, a címszerepet a kalandvágyó Robinsont Borosnyai Kató játssza, a többi szerepeket, a társulat elsőrendű tagjai.

* Szociálista-dráma az Apollóban. A szociálisták főregénye dühöng végig abban a nagyszabású drámai képten, amelyet ma este mutatott be az Apolló-színház. Csak nagyritkán kerül a közönség elé olyan nyira érdekes színdarab, mint „A sztrájk”, amely minden jelenetében egy-egy darab friss, látképes élet. Hatalmas munkástömegek vonulnak fel elébünk, amint jogait követelik. Ha normális időkben kerülne ez a gyönyörű kép vetítésre, úgy bizonyára kultúreseményt jelentene. Az Apolló új műsorát érdekessé teszik még a harctéri felvételek, amelyek a legújabb eseményeket illusztrálják. Ez a műsor még szerdán kerül vetítésre.

* Ördögtánc. (Látványos a dráma az Urániában.) A filmtechnika csodájaként tegnap egy nagyszabású attrakciót mutatott be a színház. El kell ismerünk, hogy amit látnunk szédületesen egyszerű és káprázatosan szép volt. Mintha csak összehordták volna mind azt amit a filmművészet ma már tud, olyan tömegben, olyan készséggel vonulnak el szemünk előtt a finom érzékekkel kidolgozott jelenetek. A hová elvezet bennünket a kép eseménye: ott mindig stilszerű, elsőrangú kivitt és pazar fényt találunk. A szűssé érdekessége szinte eltörpül a látóvalók tömege mellett, pedig ér-

dekes a mesészöveg is, mert emberi érzések kitörő őszinte fájdalmai vívnak harcot a léha könnyelműséggel. A moziszezón kétségtelenül legtekélyesebb alkotása ez a film, mely körutján a nagy világvárosok közönségét is bámulatba ejtette. — *Za la Morte!* ez az *Urania* közeli szenzációja.

* Nagy balett az Apollóban. Excelsior minden idők leghatalmasabb filmalkotását, vasárnaptól kezdve mutatja be az aradi Apolló-színház. A darab grandiózus mozdírt keretében a Skála-színház nagy balettje áll.

„Olaszországban a józan ész fog győzni.”

(A szociálista párt háború ellenes akciója. — Tovább folynak a megegyezési tárgyalások. — Az olasz nép a háború ellen.)

Távirati tudósítás.

Róma—Luganó—Zürich, május 11.

Az olasz királyé lesz a döntő szó.

Róma. A félhivatalos Giornale d'Italia jelenti: A minisztertanács határozatából a tárgyalások tovább folynak. A május huszadikán összeülő parlamentnek a miniszterelnök már beszámolhat a döntésről. A kormány nem dönt véglegesen, a döntő szó a királyt és a törvényhozást illeti.

Remény van a békére.

Lugano. Az olasz parlamentben a békeszeretet kétségtelenül tért nyer. A turini Stama így ír:

— Nem levén végleges elhatározás, remény van meg a békére. A végleges elhatározás halogatásából az következtethető, hogy bekés megoldás kerestetik. Az összeülő szociálista párt háborúellenes napirendet fog elfogadni.

Semleges hang a béke mellett.

Zürich. A Züricher Zeitung írja: Meg vagyunk győződve róla, hogy Olaszország beavatkozása nem fog bekövetkezni. Az olasz nép sohasem vette komolyan az intervencionisták tirádáit.

Tért nyert a semlegességi hajlandóság.

Róma. Számos szenátor, képviselő, Ciment exminiszter, Blasserna a szenátus alelnöke, Bülow intim barátja látogatást tettek Bülownál. A semlegességi hajlandóság tért nyert. A higgadt elemek átlátják, hogy örveny előtt áll az ország.

Olaszország többsége nem akar háború.

Róma. Merloni, a szociálista-párt titkára pártja nevében a következő kijelentést tette:

— Sajnálatos, hogy a képviselők nem sietnek Rómába, felvilágosítani a kormányt a választókerületek hangulatáról. A Rómában összegyűlő szociálisták kiáltják, hogy az ország tuinyomó többsége nem akar tudni a háborúról.

Sveic félelme az olasz háborútól.

Genf. Sveiban nagy nyugtalanság van Olaszország döntése miatt. Olaszország háborújával fokozódik az a lehetőség, hogy megsértsék Sveic semlegességét.

Olaszországban győzni fog a józan ész.

Bécs. A Neue Freie Presse írja: Ma is jogosult az a remény, hogy Salandra miniszterelnök és Sonnino báró külügyminiszter felismerkednek azon a ragadó áron, amely ma az országot átjárja és hogy legyűrjék azokat a befolyásokat és veszedelmeket, amelyek a centrális hatalmak ellen irányuló tüntetésekből származnak. Aki ismeri a romai politikai tényezőket és az utolsó három évtized eseményeit, az tudja, hogy Olaszország és a centrális hatalmak közlebbi vonatkozásai ellen már azon a napon kezdődött az ellenállás, amelyen a szövetséget megkötötték, amely az ész-házasságok sorsára jutott. A celszerűség és a rokoni vonzalom mérlegelésének küzdelmében ez ideig mindig a józan politikai irány győzött, az az irány, amelyhez a hajlam megvan az olaszokban. Hangulatpolitika az utolsó harminc évben sem volt meg Olaszország és a két centrális hatalom között és a béke mégis fenttartható volt minden ellenkező kezdeményezéssel és zavarral szemben. Rajtörtést szenvedett az a kísérlet is, amely az országot a Garibaldi-emlékoszlop letelezése alkalmából az utcáról akarta háborúba vinni. Róma külső eseményei, az államtertiak fogadása a királynál, még remélni engednek. A centrális hatalmak minden körülmények között azzal a szoros egységességgel mennek tovább utjukon, melynek az a hír is köszönhető, hogy az Oroszország felett vívott győzelemben foglyul ejtett oroszok száma meghaladja a százezret. Még az ellenség se zárkozhatik el annak az erőnek csodálatától, amely milliók hadseregeket letéper és megállítja helyét minden szükségben és veszedelemben.

Tüntetések Olaszországban a háború ellen.

Berlin. Luganóból érkező olasz jelentések szerint a munkások, továbbá a sürgősen behívott tartalékosok a benívási helyükre való utazásuk alkalmával Cozena, Oreglia, Montagna, Rimini és más városokban tüntetéseket rendeztek a háború ellen. A tüntetők Montagnában elvágták a távírvezetéseket. Zászlókkal bejárták a várost és hangosan kiáltottak:

„Le a háborúval!”

Oregliában a rendőrség többeket letartóztatott, de a szociálista képviselők közbenjárására szabadon bocsátottak mindenkit.

A szociálisták lapja, az Avanti még mindig közöl tudósításokat a május elsején tartott tiltakozó gyűlésekről és támadja a kormányt, hogy ezekről a gyűlésekről nem enged tudósításokat közölni. Vezetőikében azt írja, hogy az a kormány, amely háborút kezd, az örültekházába való. Ha a kormány nem kötötte le magát az entente érdekében, úgy követelni kell a békét.

Salandra és Tittoni tanácskozása.

Róma. Tegnap délután Salandra miniszterelnök és Tittoni nagykövet között ismét hosszas tanácskozás volt.

A Hámori—Mladin-per a nagyváradai esküdtek előtt.

(Feltette a törvényszék a beszámíthatatlanság kérdését. — A kürtösi tragédia 33 kérdésben. — Az ügyész vádbeszéde.)

— Kiküldött munkatársunk távirati tudósítása. —

Nagyvárad, május 11.

Kevésbé izgalommal, kevésbé lázas tempóban másodszor is tizenkét esküdtbíró döntése elé jut holnap a kürtösi koresmáros bűnpere. Az aradi esküdtek után most a nagyváradai polgárbírók hivatottak ítéletet hozni: okkal, ok nélkül tette-e, büntethetően vagy beszámíthatatlanul tette-e Mladin Miklós, hogy másfél esztendő előtt rálőtt Hámori László dr. képviselőre.

A váradai tárgyalás lassu moderben folytógált és kilenc tárgyalási napot vett igénybe. Ma a nyolcadik napon már elhangzott a vádbeszéd is és holnap csak a védő szava és az esküdteké van hátra. Dél előtt ma nem volt tárgyalás, csak délután négykor kezdtek mag az előző nap megzakított tárgyalás folytatását azzal, hogy az elnök kihirdette a bíróság kérdéseit. Harminchárom kérdést tesz a nagyváradai bíróság az esküdtek elé, hogy azok alapján döntsének Mladin sorsáról.

Harminchárom kérdés az esküdtekhez.

Délután négy órakor az elnök megnyitja az ülést és bejelenti, hogy a bíróság úgy a vád, mint a védelem kérdéseit általánosságban elfogadta, de néhányat helyesbített, illetve kiegészített. Az esküdtekhez intézendő kérdések szövege a következők:

Ténykérdések:

1. Igaz-e, hogy Mladin Miklós Kürtösön 1913. december 29-én a községháza folyosóján Hámori László dr.-ra az ölésre alkalmas bűnjel forgópisztolyból közvetlen közletről 3 lövést intézett, amelyek közül egyik mellén, a másik a hátán érte, a harmadik pedig célt tévesztve, a falba furódott; a lövések folytán azonban Hámori László dr. nem halt meg, hanem 20 napon tul gyógyult sérülést szenvedett?

2. Igaz-e, hogy Hámori László dr. sértett és Mladin Miklós vádlott között jó viszony volt és Mladin kölcsönöket kapott Hámoritól Szerényi jegyzőnek Kürtősről való eltávolítására, Zachariásnak jegyzővé választására és Herczeg Ferenc képviselőválasztására? Igen, vagy nem?

3. Igaz-e, hogy mikor Hámori és Mladin között kiéleződött a viszony, Hámori bekebelezéseket eszközölt Mladin házaira?

4. Igaz-e, hogy Hámori megbízást adott gabonavásárlásra Mladinnak? Igen, vagy nem? Ha igen,

5. Igaz-e, hogy Mladinék gabonavásárlásánál becsapták Hámorit?

6. Igaz-e, hogy Mladinék a szövetkezet helyiségének eladása helyett a helyiséget bérbeadták?

7. Igaz-e, hogy Mladinék ebben az ügyben Hámorit becsapták?

8. Igaz-e, hogy Hámori követeléseit bekebelezte Mladinék házaira?

9. Igaz-e, hogy Hámori egyes mozgalmakra megbízást adott Mladinnak és az ezekből az ügyekből származó kiadásokat kiegyenlített-e?

10. Igaz-e, hogy Mladin közreműködése körül telmerült kiadások és károkra vonatkozólag Hámori a fizetési kötelezettséget egészen vagy részben nem ismerte el?

11. Igaz-e, hogy Hámori a csődmegszüntető kérvény aláírását megtagadta?

12. Igaz-e, hogy a csődmegszüntető nyilatkozatot az összes többi hitelezők aláírták?

13. Igaz-e, hogy Hámori a részjegyek értékének a tartozásba betudását és az igazgatói jutalék kiadását Mladinnak megtagadta?

14. Igaz-e, hogy másoknak az üzletrészeket beszámították?

15. A beszámítás megtagadását az alapszabályok értelmében kellett megtenni?

16. Igaz-e, hogy az igazgatói jutalékot azért nem adták ki Mladinnak, mert a mérleget nem írta alá?

17. Igaz-e, hogy Mladin három házáat eladhatta volna összesen negyvenkétezeröttszáz koronáért, de Hámori a törlési engedélyt megtagadta?

18. Igaz-e, hogy Hámorinak és a takarékpénztárnak követelésére fedezetet nyújtott Mladin negyedik háza?

19. Igaz-e, hogy sértett és Mladinné megállapodtak, hogy Mladinék házáért Stern Armin a vételárat Hámorinak fizesse le?

20. Igaz-e, hogy Hámori a törlési engedélyt megtagadta annak dacára, hogy a szövetkezet igazgatósága elfogadhatónak találta?

21. Igaz-e, hogy Mladin negyedik háza teljes fedezetet nyújtott?

22. Igaz-e, hogy Mladin három háza szep-temberben az árverésen hétézer koronával olcsóbban kelt el?

23. Igaz-e, hogy Mladin negyedik házáat Hámori utóárverésen megvette?

24. Igaz-e, hogy Mladinék levelet írtak a bérbeadás ügyében Hámorihoz?

25. Igaz-e, hogy kétezer korona koresmabér tulmagas?

26. Igaz-e, hogy a bérbeadási levél aláírása után Mladin és felesége sirtak?

27. Igaz-e, hogy a merénylet elkövetésekor Mladin Hámorit ez ügyben engedékenységre akarta bírni, azonban szigorú tekintetétől megijedt?

28. Igaz-e, hogy Mladin a körülményektől indítatva követte el tettét?

29. Igaz-e, hogy Mladin arca a merénylet elkövetésekor nagyon sápadt és tenyegető volt? Igen, vagy nem?

30. Igaz-e, hogy Mladin a merénylet elkövetésekor igen fel volt indulva? Igen, vagy nem?

A jogi kérdések:

31. Igaz-e, hogy Mladin szándékosan, de nem előre megfontolt szándékkal akarta megölni Hámorit? Igen, vagy nem?

32. Igaz-e, hogy Mladin öntudatlan állapotban követte el tettét? Igen, vagy nem?

33. Igaz-e, hogy Mladin erős felindulásban követte el a merényletet? Igen, vagy nem?

Baróthy Pál dr. ügyész semmisségi panaszt jelent be az erős felindulás és a beszámítást kizáró okokat tartalmazó kérdésekért.

Medvigy Gábor dr. védő szintén semmisségi panasszal él a kérdések feltétele ellen.

Vádat a királyi ügyész.

A panaszok elmondására került sor után az ügyész Baróthy Pál dr. ügyész a következő vádbeszédet mondotta:

— Súlyos kötelezettség embertársaink felett itélkezni és kétszeresen súlyos bűnügyben polgári bírónak, szaktudás nélkül. Ez az ügy most másodszor van esküdtbírók előtt. Az aradi főtárgyaláson jogászilag a mostanihoz hasonló védelmet terjesztettek elő, amelyet az esküdtszék honorált is és oly verdiktet hozott, amely a vádlott felmentését eredményezte volna. A törvényszék azonban törvényben adott jogával és kötelességével élve nem hozott ítéletet, a Kuria az eljárást megsemmisítette és így került az ügy elénk. A második főtárgyaláson a vád nem változik. Indokolása és bizonyítása felesleges, minthogy maga Mladin is beismeri tettét.

Az ügyész ezután hosszasan leírja a merénylet lefolyását és az előre megfontoltsággal foglalkozik.

— Mladin szándékát csak egy hajszál választotta el az előre megfontolástól — mondotta az ügyész. — A merénylet előtt viselkedése olyan volt, mintha lesett volna Hámorira; tudjuk, hogy szándéka volt Hámorin bosszút állani. A bosszu Hámori életének kioltása lett volna. Vádlott beismerése mellett be is tejezhetném vádbeszédemet, de foglalkoznom kell a védelem álláspontjával, amely az öntudatlanságot, erős felindulást akarja bizonyítani. Annak, hogy Mladin szabad akarattal birt tette elkövetésekor, a két orvosszakértő véleményén kívül is bizonyítékai a tanúk, akik azt vallották, hogy Mladinon nem látszott felindulás. Minden bizonyíték ellene van annak, hogy vádlott öntudatlan vagy erős felindulásban lett volna. A védelemnek is honorálni kell azonban azt az álláspontot, hogy öntudatlanságig menő erős felindulás csak jogos uton keletkezhet. Megengedem, hogy mindazok a tények, amelyeket a védelem előterjesztett, való, azonban ezek nem idézhetnek elő öntudatlanságot, de még csak erős felindulást sem.

(Védelem Aradon és Nagyváradon.)

Leszögezem, hogy jogi értelemben a védelem itt a nagyváradai esküdtek előtt is ugyanaz, ami Aradon volt, azonban az öntudatlanság alapjául felfogott alap épügy megváltozott, mint a védő személye. Azt hiszem: a változás a védő személyében, jogi tudásában, erkölcsi érzésében és intelligenciájában rejlik. Aradon azt állította a védelem, hogy Mladin azért lökte le Hámorit, mert a sértett őt anyagilag tönkretette. Ezt a mostani tárgyaláson a védő sohasem állította. Az aradi főtárgyaláson Mladin azt vallotta, hogy Hámori megbízásaira harminc-negyven ezer koronát fizetett rá, most Nagyváradon ez az összeg, hétézer koronára olvadt a vádlott előadásában. A tanuvallomások nem azt bizonyítják, hogy Mladin ráfizezett Hámorival való összeköttetésére. Amikor közöttük az összeköttetés megkezdődött: Mladin vagyontalan volt. Később saját vallomása szerint 48.000 koronát érő ingatlant örökölt. Az örökséget azonban 15.000 korona bekebelezett adóság terhelte és az elvesztett örökséddési per után testvére részét 23.000 koronára ki kellett adnia, úgy hogy az örökséget 33.000 korona terhelte, amelynek kamatait viselnie kellett Mladinnak. Mladin, mintán a bérlettel felhagyott, mindenféle foglalkozás nélkül maradt, tehát azt, hogy 1913-ig egyáltalán élni és prosperálni tudott, csak Hámorinak köszönhetette. Elképzelhető-e, kédezem az esküdturaktól, hogy a rossz anyagi viszonyok között élő adósságokon nyugvó feljogi honosodás a

gazdag földesurnak ezeket kölcsönöz és pénzt nem kéri?

(Mladinné is bűnös?)

Az ügyész ezután annak megvilágítására tér át, hogy mi volt a merénylet tulajdonképeni oka. Mladinné — ugymond — elvárták, hogy Hámori még további anyagi áldozatokat fog hozni értük. Megkivánták volna, hogy Hámori ezer koronáért adja bérbe nekik a koresmaépületet és miután ezért az összegért nem kapták meg: Mladin elkövete a merényletet.

— Ebben a bűnperben — fejezte be szavait Baróthy ügyész — a bűncselekmény elkövetésében másnak is volt része. A perben, a tanúk vallomásaiban állandóan Mladinné szerepel, az asszony, aki nagyobb agilitással, intelligenciával, energiával rendelkezik, mint férje. Föl is kellett támadni annak a kérdésnek

a tárgyalás folyamán: *miért nem emelt az ügyészség felbujtás címén vádat Mladinné ellen?* Az ügygyel behatóan foglalkoztam és megállapítottam, hogy súlyos gyanúk merültek föl az iránt, hogy a merényletet Mladinné és férje együtt tervezték és megtolták. Azonban ezek a gyanúk még sem alkalmasak arra, hogy azt a kétségtelen meggyőződést kiváltsák, amely a bírói ítélet alapja lehet.

Összefoglalva az elmondottakat, marasztaló verdiktet kér az esküdtektől.

(Holnap beszél a védő.)

Szólósy Gyula elnök este nyolckor megszakította a tárgyalást és annak folytatását holnap reggel fél kilenc órára tűzte ki, amikor Medvigy Gábor dr. mondja el védőbeszédét. A tárgyalást holnap befejezik.

(Zádor Jenő.)

Tisza István gróf nem nyilatkozott a külpolitikai helyzetről.

(Törvény a hadseregszállítási csalásokról. — A képviselőház ülése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, május 11.

(Rendre utasítják Vázsonyit.)

A képviselőház mai ülésén folytatta a hadszállítási visszaélésekről szóló törvényjavaslat tárgyalását. Az ellenségen és a munkapárton egyaránt nagy érdeklődés nyilvánult meg a javaslat iránt és igen sokan iratkoztak felszólalásra a visszaható erő kérdésében.

Beöthy Pál elnök háromnegyed tizenegy órakor nyitotta meg az ülést. Bemutatta a budapesti ügyvédi kamara feliratát a szállítási visszaélések megtorlása ügyében. Azután Bujánovich Gyula terjesztette elő a gazdasági bizottság jelentését. Harmadszori olvasásban elfogadták a kivételes állapotok módosításáról szóló javaslatot, azután a hadszállítási visszaélésekről szóló törvényjavaslat folytatási tárgyalására került sor.

(Képviselő nem lehet szállítási kijáró.)

Farkas Pál jobban szeretne volna, ha a visszaható erő kérdését nem törvénynyel oldják meg, hanem statáriális uton járnak el. Felémelték a kijárók kérdését is. Erről most nem kíván beszélni...

Vázsonyi Vilmos: Nyilatkozott már róluk Jarzebecki.

Farkas Pál: Ki az a Jarzebecki?

Vázsonyi Vilmos: A hadügyminisztérium osztályfőnöke.

Farkas Pál kijelenti, hogy a javaslatot elfogadja.

Tisza István gróf miniszterelnök: Vázsonyi közbeszólására kívánt reflektálni. Kijelenti, hogy mikor értésére jutott, hogy itt-ott beszélnek arról, hogy a hadügyminisztériumnak a szállításokkal kapcsolatos osztályaiban politikai szerepet játszó egyének járnak és közvetítenek, a leghatározottabban felkérte a hadügyminisztert, hogy adjon ki szigorú rendelkezéseket minden osztályba, hogy kerekén utasítsa el mindazokat, a kik ilyen dologban odatörölnek és tegyenek azonnal jelentést az illetőkről a miniszterelnöknek. A mennyiben elyer követelésekről volna szó, a melyek bármely tekintetben a büntetőtörvénykönyvbe ütköznek, az természetesen nem az ő dolga, hanem az ügyészeké, a kik teljesíteni fogják kötelességüket, (zajos helyeslés) a mennyiben pedig magábanvéve tisztességes üléstről, de olyanok közvetítéséről van szó, a kiknek tisztviselői, vagy képviselői mivolta inkompatibilissá teszi az ülések közvetítését, ezt a kérdést a tisztviselői figyelem és az összeférhetetlenség szempontjából a leghatározottabban fogja kezelni. (Zajos helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Az elnök: Vázsonyi Vilmos ur félreértett szavai helyreigazítása címén kér szót.

Vázsonyi Vilmos: Az igen tisztelt miniszterelnök ur felszólalása után szeretném megmagyarázni közbeszólásomat. Jarzebecki a hadügyminisztérium katonaszállítási ügyosztályának főnöke fogadta egy lap tudósítóját, a katonai szállításokról beszélt és a következőket mondta neki: „... Jártak itt képviselők. Tetszik tudni, a képviselő igen gyakran kinos helyzetbe kerül. Választókerületének fokortese (Opersmacher) presszionálja és rákényszeríti a képviselőt, hogy ilyen ügyben eljárjon.” Ez adta meg nekem az okot arra a közbeszólásra. En ugyanis teljesen helytelennek tartom, hogy, a szállítási ügyosztály főnöke általánosságban tesz ilyen nyilatkozatot...

Sümegei Vilmos: Tessék megnevezni az illetőket!

Kozma Ándor (közbeszól): Hiszen Tisza is éppen ezt akarja!

Vázsonyi Vilmos: ... ezért mondtam az imént, hogy Jarzebeckit tessék megkérdezni. A purifikáció az nem elv, hanem gyakorlat. Éppen ezért kérjük annak pontos megállapítását, hogy kicsoda, hogy mikor, miben és milyen érdekében járt el, mert Jarzebecki, a hadügyminisztérium szállítási ügyosztályának a vezetője általánosságban beszélt. Ugyanezt kérem a honvédelmi minisztérium azon osztályvezetőitől, akik még szabadlábban vannak. (Olaszi felzúdulás a munkapárton.)

Felkiáltások: Rendre! Rendre!

Az elnök: A képviselő urat ezért a kifejezéseért rendreutasítom!

Tisza István gróf miniszterelnök: Csodálomra ez a közlemény elkerülte a figyelmemet. Mindenesetre utána fogok járni, hogy mi igaz abból a közleményből és a további felvilágosításokat azután majd megadom. (Helyeslés a munkapárton.)

Nem alkalmas az idő külügyi vitára.

Rakovszky István: Hangsúlyozza, hogy miért fogadja el a szállítási visszaélések megtorlásáról benyújtott törvényjavaslatot. Kérem a tisztelt Házat, hogy minél hamarabb szavazza meg ezt a törvényjavaslatot. Kérdésem volna még a miniszterelnök urhoz. Az idegen miniszterek egymás után nyilatkoznak a külpolitikai helyzetről. Kérem a miniszterelnök urat, nem tartja-e szükségesnek, hogy a mai napon tájékoztassa a Házat a külpolitikai helyzetről? Nem precizírozom kérésemet, csupán csak általánosságban bátorodom ezt a kérdést a miniszterelnök ur elé terjeszteni.

Feszült figyelem támadt az ülésteremben, a folyosókról hirtelen betódultak a padsorok minden oldalára a képviselők.

Tisza István gróf miniszterelnök nyomban szólásra állott fel és nagy csendben így szólt:

— Tisztelt Ház! Felelősségem teljes tudatában ezt a mai pillanatot sem kormánynyilatkozat megtételére, sem a külügyi kérdésnek a Házban való megvitatására alkalmasnak nem tartom.

(Szerencsétlen kifejezés.)

Vázsonyi Vilmos kér most szót. A vita hevében — ugymond — egy olyan kijelentést tettem, amelyet becsületbeli kötelességemnek tartok önként helyreigazítani. Azt mondtam, hogy „a honvédelmi minisztérium meg szabadon lévő osztályfőnökei”. Becsületbeli kötelességemnek tartom kimagyarázni, hogy a honvédelmi minisztérium becsületos és közlisszetre méltó hivatalnokai karát megvédeni nem akartam, csupán az volt a célom, hogy az egyik osztály vezetőjére célozzak, akit gyanusnak találtam. En tenát önként és sietve rektifikálok ezt a szerencsétlenül megválasztott kifejezést, mert én a honvédelmi minisztérium tisztakarát, amely éjjel-nappal fáradhatatlanul dolgozik, meggyanúsítani és megbántani nem akartam. (Helyeslés.)

(Bűnbe viszik a szállítót.)

Huszár Károly: Nemzeti és katona érdeknek tartja a bűnös szállítók megbüntetését, mert a mostani állapotok tarthatatlanok. Nyiregyszán legutóbb a katonák élelmezését kiadták egy vállalkozónak 1 korona 40 fillérért, az élelmezés ezután negyedik kézbe került és ez a negyedik már csak 54 fillért kapott az élelmezésért. Képzeltető, hogy milyen lehetett ez az 54 filléres ellátás. Ha szavazásra kerül a sor, gondoljanak a képviselőház tagjai arra, hogy mit érdemelnek azok a szállítók, akik tízfuszos beteg savanyu káposztával élelmeznek. Egy gyár ajánlatot tett hősapkák készítésére, de a rendelést nem kapta meg, ellenben Weisz Manfréd ur megkapta a rendelést. És mi történt? Weisz Manfréd annál a gyárnál csináltatta a hősapkákat, amelyik közvetlenül nem tudta megkapni a szállítást. Ismer egy szerződést, amelyet egy már azóta letartóztatott posztócsaló kötött egy nagy budapesti bankkal. A bank százötvenezer korona kölcsönt adott a vállalkozónak hét százalékos kamattal, négyszeres korona részesedés fejében. Ezt a szerződést, amely ellenkezik a joggal és az erkölccsel, az igazságügyminiszter ur rendelkezésére fogom bocsátani pontos adataival együtt. A szállítót sokszor valósággal a bűnbe viszik.

Abrahám Derső hosszasan érvel a visszaható erő életreleptetése ellen.

(Visszaható erejű lesz a törvény.)

Polónyi Géza felszólalása után a vita bezaudt.

Balogh Jenő igazságügyminiszter kijelentette, hogy a szállítási visszaélésekre az osztrák kormány is intézkedett és a magyarországon katonai bíróságok hatáskörébe utalt visszaélésekre az osztrák kormány hasonlóan intézkedik. Az elfogadható módosításokhoz hozzájárul. Eleinte ellenezte a visszaható erőt, de a ügyességvagy eljesező példái tudomására jutván, hozzájárul.

Sándor János belügyminiszter kijelenti, hogy nyereségvagyból elkövetett bűnösöknél a névváltoztatás eddig sem volt megengedve.

A javaslatot általánosságban elfogadták.

A részletes tárgyalás során a tizenegyedik szakaszig jutott el a Ház. Holnap interpellációs nap lesz. A Ház két órakor fog áttérni az interpellációkra.

Przemyslnél várják csapatainkat az oroszok.

(Visszaszorították az ellenséget a San vonalra. — Rendetlenül futnak az oroszok. — Husz kilométerre állunk Rzesovtól.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Homonna—Eperjes, május 11.

Husz kilométer a magyarrel határon túl.

(Több helyen átlépték a San folyót.)

Homonna, Lupkov és Uzsok között a magyar határon husz kilométerrel túl csapataink erős harcban az oroszokkal egyik támaszpontot a másik után el foglálva visszaszorították az ellenséget a San vonalára. A zeliő—nagyapolányi meneküléskor az oroszok tizennégy ágyút elhagytak, hat ágyút az ellenségtől elragadtunk. Zemplénmegye északi részében rengeteg sok orosz halott maradt vissza, akiket a gyors menekülésben temetetlenül hagytak. Ezeket most polgári személyeink eltemetik. Támadásunk a turka—baligrodi vonalon feltartóztatlanul folynak előre. Fogoly orosz tisztek mondják, hogy az orosz hadseregben számolnak az azal az eshetőséggel, hogy csapataink mielőbb elérjék Przemyslt. Az oroszok a lupkovi alagutat felrobbantották és vasutasztágyaink hegykerülő sínparókat fektettek le. A foglyok előadása szerint támadásaink meglepték az ellenséget és a visszavonulás roppant rendetlenségben folyik.

Tarnovtól keletre a kétvágányú lebergi vasútvonal mentén előnyomuló csapataink, a melyek két-három nap előtt átlépték a Vyslokat és elfoglalták Debicót, az ellenséget folyton üldözve elérték immár Sedziszov városát is, a mely már csak husz kilométerre van Rzesovtól.

Krosznától keletre csapataink ismét előbbre jutottak, míg a Kárpátokból előnyomuló Boroevics-sereg már a tegnapi hivatalos jelentésben jelzett Dvernik—Baligrod—Bukovskoi vonalat is már részben átlépte és több helyen átlépte a Felső-San folyót.

A foglyok száma még mindig szaporodik.

Megdöntött a háború minden teóriát.

Basel. A Baseler Nachrichten katonai szakértője írja: Az orosz front áttörése kitűnően volt előkészítve. A támadás meglepetés volt, mert lassanként megszoktuk azt a fel fogást, hogy tisztán arcvonalatámadással sikereket egyáltalában nem lehet többé elérni. Ezt a hitet előmozdította az, hogy keleten eddig minden nagyobb támadást megkerüléssel döntöttek el. Most egyszerre olyan arcvonalon, amely a gravelotteit kétszeresen felülmulja, nagyszerű egységes arcvonalatámadást a legényesebb sikerrel intéznek az ellenség ellen, ami nemcsak historailag, de tisztán katonailag is nagy esemény. A szakértő nem találja egészen érthetőnek, hogy nagyarányú, óriási előkészületeket olyan észrevétlenül lehetett keresztülvinni.

Eperjes. Boroevics és Marwitz német levasassági tábornok katonái az előre kidolgozott programszerű tervszerint változatlan energiával üldözik az ellenséget, amely helyenkint hogy lélekzethes jusson, heves ellentállással igyekszik feltartóztatni győtes csapataink mindent lehengerelő áradatát. Ezek az erős hátrédfharok az ellentálló csapatok megsemmisítésével, vagy elfogásával érnek véget. A foglyokat két-háromszáz tőrösökben szűnnet nélkül szállítják; a hadizsákmány pedig, főként a lőszer és az élelem hihetetlen arányokban nő.

Az oroszoknak Nyugat-Galiciában és a Kárpátokban szenvedett veszteségét, a foglyokat, a halottakat és a sebesülteket számítva, májusban százötvenezerrel sokkal többre becsülik.

Seregeink a folytonos harcban Uzsoktól északnyugatra részben átlépték a San felső folyását. Ez alkalommal ismét igen sok foglyot ejtettünk.

Az oroszok általános visszavonulása.

Ungvár. Az oroszok immár megkezdtek a teljes visszavonulást a Lupkov—Uzsok közti terepszakaszról. Uzsoktól keletre, Patakófalu-nál, a cirókai magaslatoakat is magába záró területen csapataink a menekülő oroszokat megtámadták és megverték. A völgyek telve vannak orosz halottakkal. Az egyik oldalon csapataink Baligródtól északra nyomulnak előre, a másik oldalon Sambor alatt nagyobb ütközetek fejlődtek ki. Az ott felállított orosz hadsereg, ugylátszik, erősítéseket kapott.

Az ungvári vasúti állomáson ma szállították keresztül az első fogoly-transzportot. A foglyok közt sokan vannak, akiket Oroszország belsejéből szállítottak a kárpáti szorosokba az erősen megritkult orosz sorok pótlására. Ezek a katonák már nem jutottak uniformishoz és csak katonai sapkájukról állapítható meg, hogy harcosok.

Egy vilnai kormányzóságból érkezett orosz katona beszéli, hogy sorozás nélkül hurcolták a frontba. Egy vasárnapi napon, — mondotta el az orosz — falumban kozakok zárták körül a templomot és a férfiakat magukkal vitték. A legközelebbi vasúti állomáson vagonba raktak bennünket. Galiciában, a front mögött, pár napig felületes kiképzésben részesültünk, aztán vittek bennünket a harc vonalaiba.

„Marsch nach Petersburg.“

Stockholm. A svéd főváros közvéleménye a legteljesebb mértékben és a legnagyobb érdeklődéssel fordul a németek kurlandi előrenyomulásának eseményei felé. A svéd sajtó egyértelműleg Hindenburg eszenialis tervének megvalósulását látja benne és bizonyossá teszi, hogy a Szentpétervárig való előrenyomulás a cél. Megállapíthatják, hogy Hindenburg az oroszokat tökéletesen meglepte és katonai szakértők a legnagyobb elismeréssel adóznak a német hadsereg hallatlan gyorsaságot kifejtett mozdulatainak.

A Svenska Dagblad szinte elégtétellel mutat rá, hogy a németek sohasem hozakodtak elő a „Marsch nach Petersburg“ jelszóval, amint az oroszok és franciák azt „A Berlin“—nel tették.

Orosz vélemény hadseregünkről.

Bécs. A Reichspost ismerteti a Novoje Vremja-nak az arcvonalról Samborba visszatért tudósítójának egy közleményét, amelyben azt mondja, hogy Oroszországban namis vélemény uralkodik az osztrák-magyar hadseregéről. A tudósító rámutat arra a saivósságra, melylyel csapataink a támadásoknak ellenállnak a veszteségekre, amiket az oroszoknak okoznak. „Gondoljatok csak — írja a többi között — arra a sok csatára, Lublintól kezdve

mostanáig, amelyekben csak rettenetes erőfeszítéssel s rendíthetetlen kitartással sikerült csak helyt állnunk. Gondoljatok csak a borzalmas hegyi harcokra, nyakig a hóban, akkor mindjárt más véleménynyel lesztek arról az ellenségről s nem tagadjátok meg az illő tiszteletet fegyvereikről, melyek bámulatraméltó módon vitték véghez nehéz feladataikat Galiciában és a Kárpátokban.

Kisértetek a kárpáti hómezőkön.

(Egy csokor hazugság az entente lapokból. — Tisza egyedül áll. — Megörülnek a kárpáti őrszemek. — A tejszold.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 11.

Az entente sajtójában egyre butábbak lesznek a Magyarországról és Ausztriáról szóló hazugságok. Olyan szemérmetlenül merész kitalálások, hogy hihetlenségük nem érdemli meg a fáradságot, hogy csak egy szót is vesztessünk rájuk. És olyan bárgyuan dőre a fantázia, amelyben megszületnek, hogy még mi is, akiknek rovására hazudnak, csak nevethe-tünk felette, de nem mérgeződhetünk. A Temps május negyedik száma így ír:

A vinartól feldult magyar parlamentben Tisza az egyetlen, aki még helytáll és háborus nyilatkozatokat tesz. De már nem is hallgatnak rá. A teremben lévőek mindig zajosan diskurálnak, amikor beszél. Az ülés előtt könyörgött a függetlenségi párthoz, hogy a kormány új törvényjavaslatát ellen ne harcoljanak. Hiábavaló fáradság volt. Az ellenzék visszautasítja az új javaslatokat. Tisza egyedül és elhagyottan áll.

(Az egész világ tudja, hogy ennek ép az ellenkezője igaz. Tisza legutóbbi háborús nyilatkozatai frenetikus lelkesedést keltettek, de különben is, valahányszor csak felszólal, még politikai ellentélei is tiszteletteljes figyelemmel lesik szavait. Ami a kormány javaslatait illeti, a legsúlyosabbat, a katonai szolgálat meghosszabbításáról szólót, az egész ház helyeslően elfogadta.)

A londoni „Standard“ a Petit Parisien egyik magyarországi tudósítását közli. A tudósító azt állítja, hogy a Kárpátokban minden katona, aki éjjeli őrségsszolgálatot teljesít, a borsadálytól megörül. A Kárpátok őrei — mondja a fantasztikus mese — alig hogy elfoglalják őrségi helyüket, így kiáltoznak:

— Százados ur! Őrmester ur! Az isten szerelmére! Jöjjen, segítsen, ne engedjen meghalni! Meghalok! Feleségeim, gyermekeim!

A francia tudósító azt állítja, magyar sebesültektől hallotta, hogy ezek az emberek megörülnek, mert éjszaka az őrségen kisérteteket látnak. Az erdők közepén, a végtelen kárpáti harcokban, az elesettek szellemeit látják lebegni a kárpáti hómezők felett, ezer és ezer kart és lábat, amely kiemelkedik a hóból, mozogni kezd és szegény katonát megfosztja esztől.

(Ha a Kárpátokban mindenki megbolondul, ki aratja hát azt a győzelmet, amely Magyarországot megtisztította az ellenségtől?)

A Daily Chronicle-ből való ez a szemelvény:

— Az osztrák-magyar hadikincstárnak elfogyott a pénze. Tisztek és legénység március óta nem kapták meg járandóságait. Bécsben arra gondolnak, hogy a tisztek zsoldját felére

szállítják le és a legénységét nem pénzben, hanem természetben adják ki. A Kárpátokban tehát egy anyagilag tönkrement hadsereg harcol, aminek természetesen sulyos befolyása van a csapatok erkölcsére is.

(Ezzel szemben talán elég utalnunk arra a kimutatásra, amelyet a tábori posta adott ki és amely szerint havonta tizenkét-tizenöt millió koronára megy az az összeg, amelyet a frontról hazaküldenek hozzátartozóknak a katonák.)

Ferenc József, Sándor cár, Zichy Mihály és a főudvarmester.

(Kinos jelenet a skiernievicei kastélyban tartott ebéden.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 11.

Tegnapelőtt olvastunk róla, hogy Vilmos császár több napig tartózkodott II. Miklós cár legszebb vadászkastélyában, amely Skiernievicén, ezen a gyönyörű vadászterületen épült. A kastély és a legnemesebb vadakban bővelkedő terület már nem az orosz cáré, mert Hindenburg vitéz katonái hónapokkal ezelőtt elfoglalták azt. Vilmos császár skiernievicei látogatása aktuálisá teszi az orosz uralkodók eme pompás kastélyát és most már megirhatjuk azt az érdekes történetet, amelyet egy előkelő aradi ur, akinek udvari összeköttetései vannak, beszélt el az Aradi Közlöny munkatársának arról a találkozásról, amely talán harminc esztendővel ezelőtt esett meg a skiernievicei kastélyban Ferenc József királyunk és III. Sándor orosz cár között. Ennek a találkozásnak és eddig még nyilvánosságra nem került rendkívül érdekes előzményeinek semmi közük sincs a háborúhoz, azonban mégis érdemes elolvasni, mert belevilágít a koronás főkudartartásának rejtelmébe.

Tudott dolog, hogy Zichy Mihály, a nagy-növű festőművész évtizedeken át Oroszország fővárosában, Szentpétervárott tartózkodott és hosszú ideig élte III. Sándor cár fejedelmi vendégszeretetét. Ferenc József királyunk nem kevésbé kedvelte a zseniális magyar művészt, mint az orosz cár és egyik híres, történelmi vonatkozású alkotásáért tudvalevőleg a Lipóterend nagykerecsintjét adományozta Zichynek. A művész a kitüntetés követő hónapokban elhagyta Szentpétervárt és kollégájához, Munkácsy Mihályhoz Párisba utazott. A két művész azon fáradozott, hogy Párisban megalakítsa a magyar egyesületet és ennek védnökéül Ferenc Józsefet kérik föl. Párisban már volt egy egyesület, amely a monarchia alattvalói számára alakult, azonban Munkácsy és Zichy direkt magyar egyesületet akart alapítani. Elhatározták, hogy Zichy a kitüntetés megköszönendő audienciát kér uralkodónktól és egyben fölkeri őt a magyar egyesület védnöki tisztségének elfogadására.

Zichy Bécsbe érkezett és megkapta az engedélyt, hogy a felség elé járuljon. Mielőtt a fogadás megtörtént volna, Montenuovo főudvarmester (akinek nevét a meggyilkolt trónörökös pár temetésekor sokat emlegették) megkérdezte Zichy Mihálytól:

— A kitüntetés megköszönésén kívül akar még egyebet is mondani őfelségének?

— Igen, kegyelmes uram, Munkácsyval magyar egyesületet akarunk alakítani Párisban és ennek védnökéül királyunkat szeretnénk fölkeríteni.

A főudvarmester szigorúan összerángolta a szemöldökét és azt mondta:

— Ezt nem szabad megmondania. Egyáltalán sokkal helyesebb volna, ha a magyar egyesület alakításáról lemondanának, hiszen egy osztrák-magyar egyesület már van Párisban. Nem szabad Ausztria ellen azzal is tündetni, hogy külön egyesületet szerveznek. De ha az alakításról nem is mondanak le, őfelségét nem szabad annak védnökéül fölkeríteni.

A művész kedvetlenül ment be az audienciára. A király azonban sokkal kedvesebb volt, mint főudvarmestere. Olyan közvetlenül, olyan szívélyesen beszélt Zichyvel, hogy a mester bátrabb lett, mint amikor belépett.

— Mit dolgozik most, hogyan él Szentpéterváron; mikor találkozott a másik híres magyar művésszel, Munkácsyval, min dolgozik most Munkácsy? — kérdezte királyunk.

A felség olyan elbájoló előzékenységet mutatott, hogy a művész kirukkolt a nagy titokkal:

— Mi most egy magyar egyesület létesítésén fáradozunk Párisban és... és... nagyon szeretnénk... De, erről nem szabad beszélnem...

— Miért nem volna szabad? — szólt a király és csodálkozva nézett Zichyre.

— A főudvarmester ur megtiltotta.

— Csak beszéljen, — mondta a felség — az egyesület alakításának gondolata tetszik nekem.

— Azt terveztük — szólt ekkor a művész — hogy őfelséget kérjük föl: fogadja el az egyesület védnöki tisztségét.

Ferenc József gondolkodott, aztán szólt:

— Majd tanácskozom róla az illetékes faktorokkal és válaszolni fogok a kérésükre. — Két hónap múlva Sándor cár barátom vendége leszek a skiernievicei kastélyban. Szeretném, ha őnt is ott találtnám.

Ezzel szívélyesen búcsút vett Zichytől.

*

Két hónap múlva III. Sándor cár a skiernievicei vadászkastélyban fogadta jóbarátjának, Ferenc Józsefnek látogatását.

Királyunk sehová se utazik főudvarmestere, Montenuovo nélkül és persze ide is elkísérte. Az orosz cár pedig mindenfelé magával szokta vinni kedvenc művészt, Zichy Mihályt, aki Skiernievicébe is eljött és külön villában lakott.

Az első napi diner pompás hangulatban folyt le. Ebből közben Sándor cár egyezre csak azt mondta:

— De hol van Zichy Mihály?

Montenuovo egészen természetes hangon felelt:

— Ugy tudom, hogy indispozíciója támadt és villájában maradt.

Másnap a dinernél a cár megint megkérdezte:

— De én nem értem, hol van Zichy?

Ferenc József ekkor villámzó szemekkel vetett főudvarmestere felé. Montenuovo mindent megértett. Fölállt és azt mondta:

— Azonnal intézkedem, hogy a művész megjelenjen a dineren.

A király indulatosan szólt:

— Ne intézkedjék, hanem saját maga menjen el érte és hozza ide.

Félóra múlva Zichy Mihály összes rendjeivel, Montenuovo karján jelent meg a skiernievicei kastélyban és az uralkodók kitüntető szíveséggel fogadták.

A semleges blokk álláspontja.

(Tartós békét kell biztosítani. — Eltagadják az oroszok a galíciai vereséget, A bukaresti orosz követ hazudik.)

Távirati tudósítás.

Bukarest, május 11.

Az egész világ feszült figyelmébe tapad a nyugatgalíciai eseményekre, ahol most talán a világháború döntő küzdelme folyik le. Ha a szövetségeseknek sikerül a megingott orosz kolosszus kábulat helyzetét kihasználni, amire immár minden remény megvan, az entente elvesztette a háborút.

Ezt érezheti Poklevszki bukaresti orosz követ is, aki úgy látszik nagy szükségét látja annak, hogy a félrevezetett román közvélemény áltatására a hazudozás fegyverét se találja jogosulatlanul.

A bukaresti lapoknak ugyanis ma a következő közleményt küldték meg:

„Az orosz császári követséget megbízták azzal, hogy azon berlini és bécsi híreket, amelyek az osztrák-német hadseregnek Galiciában kivívott állítólagos győzelmeiről szólnak, a leghatározottabban cáfolja meg. Az ezen vidéken megkezdett harcok nem engedhetik meg azt, hogy az osztrák-német hadseregnek még csak részleges sikeréről szó is essék.”

Poklevszki hadjáratmentő kommunikéje körül azonban egy kis baj történt. Ugyanis történetesen, épen azon a napon, amelyen az megjelent, érkeztek meg immár a legkimerítőbb jelentések is az oroszok katasztrofális vereségéről és tegnapelőtt, ugyancsak a szóbanforgó napon, valószínűleg Poklevszki előzetes tudomása és beleegyezése nélkül megérkezett Bukarestbe a Westnik-ügynökség jelentése, amely szerint az orosz vezérkari kommuniké beismeri, hogy az elkeseredett harcok következtében, az orosz seregek a második megerősített védelmi vonalakra szorultak vissza. (Azóta már a harmadikat is elhagyták.)

Bukarestben azonban ma már tisztán látják a történeteket. A szövetségesek döntő győzelmet arattak az oroszokon és ezen semmit sem változtatnak Poklevszki ur hazudozásai.

Bratianu miniszterelnök személyes organuma, a „L'Independence Roumaine” a harcotéri helyzettel foglalkozva, a következőket mondja:

— Mindkét részről sok vér folyt eddig és még sok fog elfolyni ezután is. A hadviselő felek egyike sem hajlandó engedni és egyik sem tudja a másikat teljesen legyőzni. A mai egyensúly látszólag még sokáig tenné fog maradni. Másképp feltétlenül szükséges, hogy a béke, amely következni fog, olyan jogos és tartós legyen, amilyen csak lehetséges.

Akármi módon nézzük is a dolgokat, — folytatja a román lap — megállapíthatjuk, hogy a semleges hatalmak intervenciója nélkül egy gyors és alapos megoldása a helyzetnek lehetetlen. A semleges blokk beavatkozása kétségtelenül befolyásolná a helyzetet. Megállapíthatjuk azonban azt is, hogy olyan okokból, amelyeket felsorolni felesleges, semlegesek csoportja egy hosszú hadjáratot nem bír el, ami azt jelenti, hogy nagyon bölcselekedett, hogy kezdettől fogva nem vetette magát a hullámokba. Sőt ma már a hozzánk érkezett jelentésekből következtetve, a semlegeseknek az a meggyőződésük, hogy nekik biztos és pozitív garanciák nélkül nem kell megmozdulniuk.

A római sajtó, valamint a görög kormánylap azonnali, kézzelfogható bizonyítékokat és biztosítékokat követelnek a területi integritásukra és az athéni „Embros” hangsúlyozza, hogy Görögország nem nomád ország és a görögök nem akarják kitenni magukat azon veszélynek, hogy holnap Európa különböző fővárosaiba kelljen menekülniök, amint ez Brüsszel és Antwerpen lakosaival történt.

A semlegesek ellentállnak a csábító kísérelteteknek, hogy beleugorjanak a sötétségbe és az a szándékuk, hogy abban a pillanatban kezdjenek dolgozni, amikor közvetlenül az ő érdekeik kerülnek a játékba. Nagyon valószínű, hogy azon a napon, amikor egységes blokkban bemutatkozhatnak, szavukat is nyomtatékkal juttathatják kifejezésre.

Holnap nyílik meg a nemzeti kölcsönjegyzése

(A hadikölcsön és a takarékbetétek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 11.

A hadikölcsönre való előzetes jegyzések olyan széles arányokban indultak meg, hogy előreláthatólag az első aláírási napig már igen jelentékeny összeg lesz biztosítva. A vidéki bankoknál és takarékpénztáraknál tömegesen jelentkeznek a betevők, hogy letételeik felhasználásával az új járadékra jegyezzenek és a nagyobb vállalatok, törvényhatóságok és testületek pedig egymásután jelentik be impozáns jegyzéseiket. Számos megbízás érkezik külföldről, Ausztriából és ki kell emelni nemzetiségi vidékeink áldozatkésztségét is, aminek már eddig is igen számos jele mutatkozik.

A tőkések érdeklődése ezúttal az 5 és fél százalékos járadék felé fordul, míg a kisemberek a régi típus iránt érdeklődnek. A 6 százalékkal kamatozó, adómentes állami járadékkötvényeket tudvalevőleg az első hadikölcsönnel azonos alapon és feltételek mellett bocsátják ki. Ezek aláírási ártolyama, ha a jegyzés alkalmával az egész összeg befizetett, 97 korona 50 fillér; ha pedig a prospektusban megjelölt részletfizetési kedvezmény vétel igénybe, 98. — korona. Arra való tekintettel, hogy a kötvénytulajdonosok már május 1-től kezdődőleg élvezik a kamatokat, míg az egy összegben való befizetésnek csak május 12. és 26. között kell megtörténnie, ez a kötvény 6.22 százalékos kamatozást ad. A 6 százalékos hadikölcsön-kötvények — az első hadikölcsönözés hasonlóan — szabad és zárt címletekben kerülnek kibocsátásra. Azoknak, akik a zárt kötvényeket 5 és fél éven át megtartják, kívánatulra 97.50 árfolyamon vásárolt kötvényeiket a kormány legkésőbb 1921. évi november hó 1-én teljes névértékben 100. — koronával, tehát 2 és fél százalék nyereséggel visszafizetni, miattal a hozadék 6.60 százaléka emelkedik.

Az 5 és fél százalékos kötvényekből, melyeknek azelőtt június és december hó 1-én esedékesek, zárt címletek nem adtak ki. A kibocsátási ártolyam 99.80-ban van megállapítva, mit alapul véve, ez az 5 és fél százalékos papír tulajdonképpen 6.08 százalékos jövedelmez, kamathozadéka valamivel csekélyebb ugyan, mint a 6 százalékos kölcsönkötvényeké, de tekintetbe véve, hogy a pénzügyminisztérium e címleteket tíz éven belül visszafizetésre sem fel nem mondhatja, sem kisebb kamatozású értékpapírokra ki nem cserélheti. A 6.08 százalékos kamatozás tehát 10 évre feltétlenül biztosítva van, míg a 6 százalékos hadikölcsön-kötvényeket a pénzügyminisztérium az aláírási felhívásban feltartott jogánál fogva már 6 év múlva, vagyis legkorábban 1921. május 1-től kezdve lemondhatja.

Igen fontos továbbá az a körülmény is, hogy a kötvénytulajdonos a 90.80 koronás jegyzési ártolyamánál szemben több mint 9 százalékos tőkenyereséggel részesülnek, ha a pénzügyminisztérium a tizedik évben — jogával élve — a papírokat névértékben való visszafizetésre lemondja, mire normális gazdasági

viszonyok beálltával kilátása van. Ugyanebből az okból az 5 és fél százalékos kölcsönkötvényeknél — a magas kamatozáson felül — jelentékeny árfolyamemelkedés is várható.

Az országos érdeklődés, amelyről a pénzügyminisztériumnak valósággal felemelő dokumentumai vannak, egyre növekszik és kétségkívül teljessé fogja tenni pénzügyi politikánk erőfeszítéseit.

A hadikölcsönél a kormány a legnagyobb súlyt arra helyezi, hogy a gyümölcsözetlenül heverő tőkék mozgósítottassanak. De elő akarja segíteni a takarékbetétek felhasználását is. Hogy azonban a közönség és a betétekre ráutalt pénzügyintézetek érdekei között összeharmonizáció ne támadjon, elrendelte a kormány, hogy az augusztus elseje előtt elhelyezett betétek 25 százalékat minden intézet köteles a betét tulajdonosa által jegyzett összeg 25 százaléka erejéig folyósítani.

A betevő tehát betétjének egy negyed részét kivetheti, ha e negyedrészt négyszeresét kitevő összegű hadikölcsönt jegyez. A betéti összegben kívül szükséges további háromnegyed részt mindenki megszerezheti, mert az Osztrák-Magyar Bank és a pénzügyintézetek a kötvények 75 százalékaig engedélyeznek lombard-kölcsönöket.

H I R E K.

LEGÚJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

(Táviróda, cenzurázva.)

Friedrichstadt. Tegnap délután nagy tűz tamadt, amelynek két rak-tárház és számos épület, valamint egy gőzös elpusztult. A kar másfél millió.

London. A washingtoni német nagykövet őrizetére rendőrséget rendelték ki. Bernsdorff gróf német nagykövet telkereste Bryant és sajnaikozását jelezte ki, hogy a háborús események sok amerikai halálát okozták.

Liverpool. Számos német és osztrák üzletet tüntetők leromboltak. A berendezést és készleteket az utcára dobaltak. A rendőrség és lovasscendőrség tehetetlen a botokkal és kövekkel garázdalkodó csöcselék ellen.

London. Bernsdorff gróf levelet kapott, amely szerint a nagykövetségi palotát hetlőn ejjei felrobbantják. A nagykövet a lapoknak elküldötte a levelet, megjegyezve, hogy otthon lesz és arudni fog.

London. A Reuter ügynökség jelenti: A britkolumbiai Viktoriában katonáktól vezetett tömeg szétrombolta a német klub és szálloda bu-torzatát.

Kihallgatás a királynál. Bécsből jelentik: A király Ernő Ágost cumberlandi herceget Schönbrunnban magánkihallgatáson fogadta.

A honvédelmi miniszter Bécsben. Bécsből jelentik: A Magyar Távirati Iroda jelenti: Hazai Samu báró honvédelmi miniszter tegnap este fél tizkor Bécsbe érkezett.

Kiraboltak Dész Zoltán lakását. Budapestről jelentik: Dész Zoltán Rákóczy-ut-i lakását ismeretlen tettesek kirabolták. A szekrényeket feltörve találták, azokból sok tehernemu és ruhamányzik. A pénzt és értéktárgyat Dész a hadbavonulás előtt marosvásárhelyi ügyvédjének küldötte el. A tetteseket nyomozzák.

Jótekonysági házi-perselyek. A Hadseregvezető Hivatal házi család-perselyeket hozott forgalomba, hogy módot nyújtson mindenkinek hazafias kötelessége teljesítésére. E kis perselyek tartalmát a háboruban elesett hősök özvegyeinek és árvaiknak, valamint a rokkantá lett katonáink támogatására fordítják. Ha mindenki bedobja fölösleges filléreit e családi perselyekbe, hozzájárul a hadseregvezetés nagy és magasabb feladatának megvalósításához. Minden fillérre szükség van! A családi gyűjtőperselyeket a Hadseregvezető Hivatalnak a Kossuth Lajos-utca 20. szám alatt levő „Persely-osztály”-ába lehet beszerezni 40 fillérért, a vidéki megrendeléseket ugyanott posta útján intézik el. Hangoztatnunk kell, hogy e perselyeket csak a családi otthonokban szabad gyűjtésre használni, ezekkel a nyilvánosság körében való gyűjtés a legszigorúbban tilos. A megitt perselyeket a Kossuth Lajos-utcai persely-osztályban, vagy a hivatali gyűjtőosztályban (Képviselőház épülete) veszik át ideiglenes elismervény ellenében; később egy bizottság bontja föl a beszolgáltatott perselyeket. A befolyt összegek a gyűjtőknek hivatalosan fognak nyugtáztatni. A megitt persely helyére kívánatra díjmentesen új perselyt küldenek. A családi gyűjtőperselyek iránt már eddig is megnyilvánult széleskörű érdeklődésből ítélve, nem fog akadni magyar család, amely ne szerezne be a legzebb jótekonysági célt szolgáló perselyeket. Különösen az ifjúság, a lelkes magyar gyereksereg munkálkodik azért, hogy minden persely színűt megtegyen.

Temetés. Szabados Bélát, a harminnégy éves korában tragikus körülmények között elhunyt főhadnagyot ma délután temették el a varmegyei közokmány udvaráról. Mélységes részvét, őszintén átértett fájdalom nyilvánult meg a temetésen, amelyen testületileg megjelent a helyőrség tisztikara, a Neumann-gyár tisztviselői és az elhunytak számos ismerőse, akik valamennyien szomorú meghatottsággal álltak körül a korán elhunyt, tőrekvő ember ravatálát. A közokmány udvarán a hatalmas gyászoló közönség előtt Vágóvölgyi Lajos dr. főbíró mondott szívből szó, gyönyörű gyászbeszédet, amelynek minden szavát lelkes hazafias szellem hatotta át. Teljes katonai pompával történt ezután a temetőben a halott elföldelése, a kivonult katonaság sortűzet adott. Utolsó akaratának híven, egyenruhában temették el Szabados Bélát, akinek váratlan halála városunkra nagy részvétet keltett.

Köszönetnyilvánítás. A román szemlé-nárium tartalék kórházában lévő sebesült katonák részére Müller Jánosné, Olajos Sándorné, Molnár Rudolfiné, Jéger Jánosné, Markovits Miklósné, Müller Ferencné, Góschl Mihályné és Pártos Istvánné asszonyok, Müller Jánosné pedig még cigarettát és 10 korona készpénzt voltak szívesek adni, amelyekért halás köszönetét fejezi ki az apolt katonák nevében a kórház vezetősége.

A liceumi kórház vezetősége halás köszönetét fejezi ki a nagylelkű adakozók előtt, kik sebesült katonáink részére uzsonnát és különböző ajándékokat küldtek: Delezoti Johanna, Vargassy Lajosné, Kuntzig Jánosné, Varga Andrásné, Fuchs Böske (Honat), Hermann Gyuláné, Spitz nővérek, Münz Márton és neje, öz. Rontayné, Kürty Vilmosné. Kérjük a közönség további szíves támogatását.

Fischer Simon nagyáruházának rövid kiadványa a pünkösdi szünnapra, m. m.: fiu és leánykák részére csinos ruhácskák, nyári szalma és vászon kalapok, szép svetterek és sokerlik, finom női cérna-harcsnyák már 1 koronától, szép nyári női keztyűk és selyem-ernyők, férfi lüster-sapkák és számtalan itt fel nem sorolható tárgyak. Mindenkinek érdekében áll a Fischer áruházat fel keresni a Szabadság-téren. Fénykép kedvezmény. 227

Lisztutalványok kiosztása. A liszt és kenyér utalványokat kiosztó bizottságok a csütörtöki ünnepnap miatt holnap szerdán végzik a kiosztást a szokásos helyeken.

Jó szívkahüvelyek Kerpelnél.

Ritka bélyegek nagy választékban Kerpelnél.

VÁROS ÉS MEGYE.

A legszűkebb közgyűlés. Arad város tanácsa ma Urbán Iván báró főispán elnöklésével tartott ülésében foglalkozott a holnapi törvényhatósági közgyűlés tárgysorozatán szereplő ügyekkel. A sorrend nem ígér sok érdekességet és valószínűleg ez lesz a város legszűkebb közgyűlése, ha csak napirenden kívül nem vetődik fel a száraz közigazgatási szablonról elütő kérdés. A nagyobb érdeklődésre számot tartható ügyekkel, az autóbussz megvételével, a bérkocsi tarifa emelésével a tanács ma, mint-hogy a kérdéseket a szakbizottságok még délig nem tárgyalták, nem is foglalkozhatott. Délután tartotta ülését a jogügyi bizottság és úgy határozott, hogy a város mindenestre vegye fel a hadikincstár által kiutalt vételárát, de jelentse be az üzem megsejtinése miatt igényeit a hadiszolgáltatásokról szóló törvény értelmében a községi előjárásnál és a háború után, hat hónapon belül érvényesítse. A bérkocsisok körülből negyven százalékos tarifa emelést kérnek a háború tartamára. A közlekedési bizottság holnap délelőtt tizenegy órakor tart ülést és véleményének meghallgatása után dönt a tanács, vajjon javasolja-e a közgyűlésnek a tarifa emelés engedélyezését. A mai ülésen tárgyalta a tanács a katolikus háziasszonyok kérelmét és az árva ellátásáért eddig fizetett 25 koronát 30 koronára emelte. Havi négy korona fizetésjavítást javasol a város hatóságainak, míg az utcaseprők és kocsisok ilyen kérelmét elutasította. A nyári színházat átengedi a színházulatnak, de kimondta, hogy gyógyszereket többé nem ad a beteg színészeknek és megszünteti a betegsegélyző alapot. A rendőrség és tűzoltóság nyári ruházatának elkészítését egy fővárosi cégre bízzák.

Városi tisztviselők nyugdíjazása. A tanács ma tartott előkészítő ülésében foglalkozott Kövér Zsigmond városi kamarás nyugdíj kérvényével és azt elfogadásra ajánlja a közgyűlésnek. Ugyancsak nyugdíjazását kéri Salac Béla aljegyző is, aki sajnos hosszasan tartó betegsége képtelenné tesz arra, hogy mindent a sok szép reményt, amelyet a város közönsége a tevékenységéhez fűzött, valóra váltsa. Salac, aki tehetséges, szorgalmas és szimpatikus tisztviselőnek bizonyult, a törvényhatóság sajnálatára kénytelen egészsége helyreállítása céljából állandóan Aradtól távol élni és ezért nyugdíjaztatását kéri. A tanács eddigi munkásságának meleg elismerése mellett javasolja a kérelem teljesítését.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi szegénytanulókat segélyező egyesület május hó 15-én, szombaton délután 4 órakor a városi tanács-teremben tartja rendez évi közgyűlését, melyre az egyesület tagjait tisztelettel meghívja öv. Hauser Károlyné elnök.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szerda, 1915. évi május 12-én:

A piros ruhás hölgy.

Nagy operetta 3 felvonásban.

Kazdeta este 8 órakor.

Felvonás szerkesztő:
Rudnyánszky Endre

YES

porcellánpoudert ma a világ legjobb poudere. Királynők, hercegnők, gróf-nők, bárónők, színésznők, polgárasznők csak Yes

Porcellán

poudert használnak, mert ez a kiváló poudert az arc-bőrt mesésen szépíti, fehéríti és finomítja. Még a nem ápolt, csunya, foltos arc-bőrt is 2 nap alatt megszépíti a Yes porcellán

poudert

megvédi az arcot az időjárás káros behatásától; a szélről kifúj, repedezett, vörös arc-bőrt pedig egyszerűen helyreállítja. Ennyi jó tulajdonság mellett az orvosok kimondták, hogy a Yes porcellánpoudert ma a

legjobb

arcápoló és arcszépítő. A Yes Porcellánpoudert minden nőnek használnia kell, hogy arc-bőre tiszta, üde és előkelően matt legyen. Minden ur-nő tudja, hogy a Yes Porcellánpoudert az összes létező pouderek közt a legjobb

Yes poudert . . . 3.— korona.
Yes krém . . . . 3.— korona.
Yes szappan 1 kor. 50 fillér.
Amerikai gyártmány.

Magyarországi főraktár: ERÁNYI BÉLA Diagnosztika, Budapest, Károly-körút 6. szám.
Mindenütt kapható! 791

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 6861

Koch Dániel
Arad Deák Ferenc-utca 42. sz.

Veszek és eladok:

burgonyát,

babot,

szalonnát,

zsírt,

szappant

waggontételenként és mmá-zsánként.

Kalmár Endre
Asztalos- és Chorin-u. sarok.
Telefon 670.

Andrássy-tér 8. számú
házban egy kisebb

üzlethelyiség

— különösen dohánytőzsdének alkalmas — azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó-hivatalában József főherceg-ut. 22.

„JESSY”

a legtokéletesebb tisztító-szer. Fehér vászon cipőkhöz kis üveg 70 fillér, nagy üveg 1 korona.

Női és férfi fehér- és szürke tennisz-cipők óriási választékban.

Cipő Tőzsde

ARAD.
Apollo mozi mellett.

Uránia Színház szerdán a filmtechnika legnagyobb csodája

Az ördögtánc. Egy szerelem története 3 részbe.

Az előadások
nem
folytatólagosak

ad. 2897—1915.

Hirdetmény.

A honvédelmi miniszternek 1920—eln.—20—b—1914 sz. rendelete alapján a városunk területén található, és múlt évi december hó 25-től f. évi január hó 1-ig összeírt ló, öszvér, öszvér-szamar és szamar, valamint az ezekhez tartozó málhás állat felszerelések osztályozása rendeltetvéen el ezen lóosztályozás megtartására, f. évi május hó 14-től 18-ig terjedő időt jelöljük meg.

Felhívjuk a lótulajdonosokat, miszerint a lóosztályozásra vonatkozó alábbi rendelkezéseket pontosan betartsák.

A lóosztályozás a nagy vásártérén a honvédhuszár laktanyával szemben fog megtartatni a következő sorrendben:

Május 14-én a Belvárosban, és az Újtelep külváros részben.

15-én az Erzsébet külvárosban;

16-án a Kálváriaiban található lovak lesznek elővezetendők;

17-én a Gaj külvárosban és

18-án a Sarkad, Poltura és Ségában talált lovak lesznek elővezetendők.

A lóosztályozás minden nap reggel 7 órakor kezdődik.

A már összeírt lovakat kézen és egyenként kell elővezetni és egyúttal lovakhoz tartozó málhás állat felszereléseket is be kell mutatni. A nyilvántartó-lappal ellátott lovakkal a nyilvántartó-lapot is el kell hozni.

A lóbehívás esetére szabványosnak megállapított árak a következők: hátsó lovakért 825 korona, könnyű hámos lovakért 850 korona, nehéz hámos lovakért 1000 korona, málhás állatokért 400 korona.

A lóosztályozó bizottság katonai képviselője a már összeírt málhás állat felszereléseket a birtokosnál megtekintheti.

A megtekintésnél megbízott katonai képviselő nyílt parancssal fogja magát igazolni.

A ki a lovaknak az osztályozáshoz való vezetése és a málhásállat felszerelések bemutatása tekintetében fennálló törvényes rendelkezéseknek nem tesz eleget, kihágást követ el, és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettetik.

Arad, 1915. május 8-án.

A városi tanács.

„Sanitas” szanatorium

fizikalis-dietetikai gyógyintézet és üdülőotthon Versecen (Délmagyarország.)

Vezető orvos: Méhes Lajos dr.

Az intézet külföldi minta szerint újonnan épült és modernül be van rendezve. Egyéni gyógykezelés Lahman dr. rendszere szerint. Fény-, lég- és napfürdők, vizikurák, gyógygyimnasztika, masszázs, villamos alkalmazások, gyógyszeres fürdők, különleges diéták és szálló kurák.

A „Sanitas” gyógyintézetben felvételtnek egy üdülésre szoruló, mint idült betegségekben szenvedők, fertőző betegségekben szenvedők és elmebeteg, azonban felvételt nem nyerne.

A „Sanitas” gyógyintézetbeni kezelés különösen a következő betegségeknél van javvalva:

Mindenféle idegbajok, a légző szervek bántalmái, szív- és vérkeringési bajok, emésztő szervek, vese, hólyag- és húgyúti betegségek, sápkór és vesebetegség, köszvény- és csusz-, csont- és ízületi bajok, malária, ugyancsak a különféle női betegségeknél.

Az intézet a hegyek alján fekszik, a parkban légkunyókkal bír és egész éven át nyitva.

Mérsékelt árak.

Földény májustól októberig.

Prospektus kívánatra.

296—1915. g. sz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir város gazdasági széke a vágóhídon létesítendő hűtő berendezéssel kapcsolatos föld, kőműves, csatorna készítői és parafakő szigetelési munkák biztosítása iránt f. évi május hó 28-án d. e. 10 órakor a gazdasági tanácsnok hivatalos helyiségében zárt írásbeli versenyárgyalást tart.

1. A versenyárgyaláson minden hazai iparos részt vehet, aki ipara gyakorlására engedéllyel bír. Azon pályázók, kik a szóban levő munkálatok teljesítésére hatósági engedéllyel nem bírnak, kötelesek ajánlatukban ily képesítéssel bíró megbízottat megnevezni és képesítését okmányilag igazolni. Azon ajánlattevők, kik Arad sz. kir. város közönségével üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával igazolni, melyhez vállalatuk telepe tartozik.

2. Az ajánlatok pecséttel lezárt borítékban egy koronás bélyeggel ellátva a fenti nap d. e. 10 órájáig nyújtandók be.

Az elkészített vagy szabálytalan ajánlatot nem vesszük figyelembe. 3. A kiírásra vonatkozó költségvetés, műszaki feltétel, valamint ajánlati űrlap a városi mérnöki hivatalnál 5 koronáért, a tervek külön 5 koronáért, a hivatalos órán belül szerezhetők meg.

4. Az ajánlatokhoz 5% bánompénznek a városi pénztárba való letételeit igazoló nyugta csatolandó.

5. A munkát elnyerő vállalkozó a munkát a megbízatás kézhezvételétől számított 8 nap alatt, tartozik megkezdni, s 30 nap alatt befejezni, kivéve a jelenlegi hűtőkamrában eszközözendő átalakításokat, melyek f. évi október hó folyamán létesítendők.

6. Fenntartjuk azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árrakra tekintet nélkül szabadon válasszathassunk.

7. Az ajánlattevők ajánlatukkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

8. Ha vállalkozó a szállítási feltételeknek részben vagy egészben eleget nem tette, jogunk van őt a vállalatától minden további beavatkozás nélkül elmozdítani és a munkákat kárása és veszélyére mással végeztetni.

9. Az ajánlatban világosan és határozottan kitéendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és elfogadja.

10. A versenyárgyalás a fenti jelölt napon és időpontban az ajánlatok felbontásával veszi kezdetét. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlattevők, vagy igazolt képviselői jelen lehetnek.

11. Az ajánlatok felett Arad sz. kir. város tanácsa dönt.

12. Táviratilag beadott ajánlatokat figyelembe nem vesszünk, nemkülönben pótajánlatokat sem.

Arad, 1915. május hó 8.

A gazdasági szék.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekednek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos. Egy üveg utasítással ára 2 korona.

Legjobb fekete v. barna

Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legesebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

Hajfestő

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

pérsatlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikör.

171

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános gyengeség eseteiben. Ára 1/2 literes üvegnek utasítással 3 kor.

Szőrvesztő-Deplitor.

E kitűnő, a maga nemében pársatlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél

Hajós Arpád

gyógyszer-tárban

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1836. évben az Aradmegyei Kórház számára.

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
  2. Jellege alatt.
  3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet meg tudni.
- A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
- A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

„Modern”
jelligének levele van. 1758

Fiatal leány
szórakozás céljából előkelet fiatal-emberrel óhajtott megismerkedni. Fényképes levelet „Ibolyka” jelligére a lap kiadóhivatalába kérem. Csak fényképes levélre válaszolok. 1761

ÜZLETEK.

Andrássy-tér 8.
számú házban egy kisebb üzlethelyiség — különösen dohánytőzsde-ének alkalmas — azonnalra kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22. szám. 1762

ALKALMAZÁST NYER.

Bajároné
vagy mindenes azonnali belépésre keresetlik. Cím a kiadóhivatalban. 1757

ALKALMAZÁST KERES.

Egy idősebb
fűszerkereskedő tanuló, aki 8 évig volt üzletbe, május hó 15-ére állt ki kora. Cím Pogáns János címen Rozsnyay János részére, Bajároné. (Győr-Ménfőcsanak) 1717

Intelligens,
német nyelvet bíró leány elmenne fürdőre idősebb úrnő mellé. Pénztéke nem rejtve, csupán minden költség fedezésére. Cím a kiadóhivatalban. 1760

Intelligens urleány
üzletbe pénztárosnőnek, elárulónőnek ajánlik, vagy ur hához gyűjtemények mellé, kosztört és szórakozás díjazás mellett. Cím a kiadóhivatalban. 1758

Hadmentes
megbízható egyén bármily állásra ajánlik. Cím Scharfstein, Bercegyi Miklós-u. (Derecske-ház) 1756

Csép-lő-gépész!

Nagyobb uradalomba aratási csép-lőgépre állást keres. Nagy Jenő Vajdahunyad, Gyár-utca 7. sz. 1745

Mérlegképes könyvelő.

perfekt magyar-német levelező, minden irodalmi munkában önálló, felső kereskedelmi iskolából érettségizett, 28 éves nő, hadmentes fiatalleány megfelelő állást vállalna. 10 éves kereskedői gyakorlata, jó megjelenése van. Megkereséseket a kiadóhivatal „Önálló leány” jelligével továbbít. 1750

KIADÓ LAKÁS.

Andrássy-tér 8. sz.
alatt egy 1. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnalra vagy augusztus 1-re kiadó. Bővebbet a házmesternél.

2 szobás

udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Megvételre kerestetik
2 darab használt jókarban levő ruhaszekrény. Szent István utca 2. szám alatt. 1759

Házbérkönyvek

előszőr beosztással Pichler Sándor papír és írószerek kereskedésében Arad Szabadság-tér 1. Telefon 808. 781

Egy „Braemar”-

gyártmányú 16 lóerős csukott fedetli és jókarban levő autómobil igen jutányos áron eladó. Cím a kiadóhivatalban. 1717

Ajánlok

prima raffiát legolcsóbban Roth József, Kötvös-utca 8. Telefon 68. 1706

Eladó

egy teljes háloberendezés Szabadság tér 6—8. sz., 1. em. Megtekinthető a déli órákban. 1701

KÜLÖNFÉLE.

Elesett, megsebesült és kitüntetétt tisztek.

„A hadsereg” 7. számú gyönyörű szép képekkel, igen érdekes tartalommal ma jelent meg. A számos igen aktuális kép közül különösen kiemeljük az elesett, megsebesült és kitüntetétt tisztek arcképeit, köztük számos aradi tiszteit. „Hadsereg” egyes példányai a Máv. pályaudvarán, minden könyvkereskedésben, valamint a kiadóhivatalban, Ferenc-tér 6. alatt 60 fillérért megvásárolható. 1755

10588—1915.

Hirdetmény.

Közhírre teszem, hogy Ujradon a napokban egy női arany-órával ellátott karperec találtatott. Jogos tulajdonosa az újradai szolgabírói hivatalnál kellő igazolás után átveheti. Arad, 1915. évi május hó 8. Grein, főkapitány.

12191—1915.

Hirdetmény.

Az aradvárosi m. kir. pénzügyőri biztosság 1044—915. sz. megkeresését és 2 darab kimutatást azal adjuk ki a fogyasztási adófelügyelőségnek, hogy azoknak közleményre kitételét folyó év és hó 10-től számított 8 napra hivatali helyiségében elrendeljük és erről az érdekelteket Povácsy Soma, Hubert József, esetleges felszólalásaik megtagadása végett hirdetményileg értesítjük.

Arad, 1915. évi május hó 8.

A városi tanács.

Költözők figyelmébe!

villany bevezetéseket, csillár átszereléseket jutányosan végez 481

Kalmár József
villanszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

12352—1915. A 95210—24—1915. Honvédelmi Ministeri számhoz.

Pályázati hirdetmény.

Báró Wüllerstorff-Urbair Bernát altengernagy által két szegény beteg tengerész-katona segélyezésére létesített alapítványra.

A „Mária Anna császárné alapítványi bizottság” pályázatot hirdet a fentnevezett alapítvány jövedelméből két szegény beteg tengerész-katona között az 1915. évben kiosztásra kerülő segélyre.

Az alapítványra oly tengerész katonák bírnak igényrel, akik a cs. és kir. haditengerészet kötelékéből tényleges katonai szolgálati idejük alatt keletkezett betegség miatt, ellátási igény nélkül bocsáttattak el. Az alapítványi segély a folyamodók közül a két legérdemesebbnek egy évre adományoztatik, és augusztus hó 10-én, mint az alapító halálának évfordulóján fizetetik ki. Az a körülmény, hogy valaki ennek az alapítványnak jótéteményében már részesült, a segélydíjnak újból való elnyerését nem zárja ki. Felhívtnak ennél fogva az igényjogosultak, hogy a szükséges igazoló okmányokkal felszerelt pályázati folyamodványokat a folyó évi július hó 1-ig a triesti cs. és kir. haditengerészeti kiegészítési kerületi parancsnoksághoz nyújtsák be.

A folyamodó által igazolandó:

1. hogy a cs. és kir. haditengerészet kötelékéből tényleges katonai szolgálata alatt keletkezett betegség miatt, ellátási igény nélkül bocsáttatott el;

2. hogy vagyontalan, szegény és segélyre szorult.

Ez utóbbi körülmény szegénységi, vagy helyhatósági bizonyítvánnyal igazolandó.

Július hó 1-én tul beérkező folyamodványok nem vétetnek figyelembe.

Arad, 1915. május hó 9-én.

A városi tanács.

A szépségápolás titka a használandó szépség-szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely orém 1 korona.

Szines arceporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, illa, testszin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Máttyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.